

PREGOVARAČKA POGLAVLJA

35 KORAKA

KA EVROPSKOJ UNIJI

Drugo, izmenjeno i dopunjeno izdanje

Ova publikacija ima samo informativni karakter. Sadržaj ove brošure predstavlja isključivo odgovornost Informacionog centra Evropske unije u Beogradu

Brošura je dostupna na internetu na sledećim adresama:

www.euinfo.rs i www.europa.rs

Objavio i štampao Informacioni centar EU u Beogradu u saradnji sa Pregovaračkim timom za vođenje pregovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji, jula 2015. godine.

Projekat finansira Evropska unija

SADRŽAJ

▲ EU – od šest do dvadeset osam.....	3
▲ Kriterijumi za članstvo – ko može da se pridruži?	4
▲ Pregovori sa EU u osam tačaka.....	5
▲ Srbija i Evropska unija.....	6
▲ O čemu se pregovara?	7
▲ Pregovaračka poglavlja – 35 koraka ka EU	8
▲ Poglavlje 1: Sloboda kretanja robe	9
▲ Poglavlje 2: Sloboda kretanja radnika.....	10
▲ Poglavlje 3: Poslovno nastanjivanje i sloboda pružanja usluga	11
▲ Poglavlje 4: Sloboda kretanja kapitala.....	12
▲ Poglavlje 5: Javne nabavke.....	13
▲ Poglavlje 6: Pravo privrednih društava.....	14
▲ Poglavlje 7: Pravo intelektualne svojine	15
▲ Poglavlje 8: Konkurencija.....	15
▲ Poglavlje 9: Finansijske usluge	16
▲ Poglavlje 10: Informaciono društvo i mediji.....	17
▲ Poglavlje 11: Poljoprivreda i ruralni razvoj.....	18
▲ Poglavlje 12: Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika.....	19
▲ Poglavlje 13: Ribarstvo	20
▲ Poglavlje 14: Transport.....	21
▲ Poglavlje 15: Energetika	22
▲ Poglavlje 16: Porezi.....	23
▲ Poglavlje 17: Ekonomska i monetarna politika.....	24
▲ Poglavlje 18: Statistika	24
▲ Poglavlje 19: Socijalna politika i zapošljavanje.....	25
▲ Poglavlje 20: Preduzetništvo i industrijska politika.....	26
▲ Poglavlje 21: Transevropske mreže.....	27
▲ Poglavlje 22: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	28
▲ Poglavlje 23: Pravosuđe i osnovna prava.....	28
▲ Poglavlje 24: Pitanja pravde, slobode i bezbednosti	30
▲ Poglavlje 25: Nauka i istraživanje.....	32
▲ Poglavlje 26: Obrazovanje i kultura.....	32
▲ Poglavlje 27: Životna sredina	33
▲ Poglavlje 28: Zaštita potrošača i zdravlja	34
▲ Poglavlje 29: Carinska unija.....	35
▲ Poglavlje 30: Ekonomski odnosi sa inostranstvom	36
▲ Poglavlje 31: Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika.....	37
▲ Poglavlje 32: Finansijski nadzor	38
▲ Poglavlje 33: Finansijske i budžetske odredbe.....	39
▲ Poglavlje 34: Institucije	40
▲ Poglavlje 35: Ostala pitanja	41
▲ Zaključivanje pregovora	41
▲ EU info mreža.....	42
▲ Informacioni centar EU u Beogradu.....	44

Dragi čitaocē,

Srbija je napravila strateški izbor kada je članstvo u EU odredila kao svoj najvažniji prioritet. Prva međuvladina konferencija između Evropske unije i Srbije, održana 21. januara 2014. godine, formalno je označila početak pristupnih pregovora. Ti pregovori određuju kako i kada će Srbija usvojiti pravne tekovine Evropske unije (*acquis communautaire*) kako bi mogla da se pridruži Evropskoj uniji. Pregovori su strogi ali pravedni. Srbija će moći da pokaže posvećenost zajedničkim vrednostima, politikama i standardima Evropske unije, kao i vladavini zakona i poštovanju jednakosti i osnovnih prava. Evropska unija i njene države članice nastaviće da pružaju finansijsku pomoć kako bi pomogle Srbiji da se pripremi za preuzimanje i efikasno sprovođenje obaveza koje sa sobom nosi punopravno članstvo. Uloga moje Delegacije je da Srbiji pomogne na ovom putu.

Drugo izdanje ove brošure se poklapa sa završetkom prve faze pregovora - takozvanog procesa „skringinga“, tokom kog je zakonodavstvo EU i Srbije bilo podvrgnuto temeljnoj analizi. Evropska komisija sada za države članice priprema preporuke o otvaranju prvih pregovaračkih poglavlja, počevši od onih koja se tiču vladavine zakona i osnovnih prava.

Nadam se da će vam ova brošura pomoći da se uspešno snađete u „svetu“ pregovora i pravnih tekovina Evropske unije.

Pred svima nama je puno posla. Dozvolite da izrazim poverenje koje imam u to da će srpske vlasti, građani i civilno društvo podržati neophodne promene i reforme koje će od Srbije napraviti stabilnu, savremenu, demokratsku i naprednu državu u Evropskoj uniji, što je cilj koji treba da nas sve ujedini.

Majkl Devenport

Ambasador, šef Delegacije Evropske unije u Srbiji

Dragi čitaocē,

brošura „35 koraka ka Evropskoj uniji“ ima za cilj da predstavi i informiše o sadržini pregovaračkih poglavlja u pregovorima o pristupanju Srbije Evropskoj uniji. U poglavljima je sadržano sve ono što jeste predmet pregovora – zakonodavstvo sa kojim treba da se harmonizuje domaći pravni sistem, ali i standardi i sistem vrednosti koje treba da uvedemo kroz reforme. Dakle, sadržina pregovaračkih poglavlja je suština i pravi razlog zbog koga težimo članstvu u Evropskoj uniji. Rezultat reformi biće moderna i efikasna država i kvalitetniji život građana. Zato redovi ove brošure, pored osnovnih informacija o pravnim tekovinama i standardima, sadrže i koristi koje Srbiji donosi proces pristupanja za svako poglavlje ponaosob.

Imajući u vidu da je pristupanje Evropskoj uniji proces u kome ne učestvuje samo država, već celokupno društvo, važno je da pored državne administracije zadužene za sprovođenje reformi, proces razumeju i u njega se uključe i građani Srbije. Razumevanje procesa povećava podršku i aktivno učešće građana, što neminovno dovodi do kvalitetnijih strateških odluka.

Drugim rećima, o tome kako želimo da izgleda Srbija na kraju procesa pregovora pitamo se svi mi. Zato treba da načinimo prve korake kako bismo, kao odgovorni građani, na kraju pregovora mogli sa sigurnošću da kažemo da želimo i da smo spremni da Srbija bude punopravna članica Evropske unije.

prof. dr Tanja Mišćević

šefica Pregovaračkog tima za vođenje pregovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji

EU – od šest do dvadeset osam

Kada je 1950. godine francuski ministar spoljnih poslova Robert Šuman predložio uspostavljanje nadnacionalne zajednice koja bi upravljala industrijom uglja i čelika i imala za cilj stvaranje zajedničkog tržišta uglja i čelika između šest država osnivača – Belgije, Savezne Republike Nemačke, Francuske, Italije, Luksemburga i Holandije – niko nije mogao ni da zamisli da će 65 godina kasnije ova zajednica postati politička i ekonomska unija 28 država članica. Nije bilo lako proširiti se sa šest na 28 država – tokom ovog perioda Evropska unija je promenila svoje ugovore, modernizovala institucije, i kao najvažnije, osnažila i stabilizovala demokratiju i bezbednost u Evropi. Evropska unija je stvorila najveće jedinstveno tržište, istovremeno povećavajući potencijal kontinenta za trgovinu i ekonomski rast.

Svako proširenje podrazumeva i reformu; EU mora da integriše svoju buduću članicu, ali i da nastavi pravilno da funkcioniše. Prvo proširenje, sa šest na devet, odigralo se dvadeset godina nakon uspostavljanja Evropske zajednice za uglj i čelik 1973. godine kada su Danska, Irska i Velika Britanija odlučile da pristupe. Nakon prvog proširenja, Zajednica se razvijala uvođenjem novih politika – socijalne i politike zaštite okoline, kao i uspostavljanjem, dve godine kasnije, Evropskog fonda za regionalni razvoj. Tokom osamdesetih godina, tri države – Grčka, Portugalija i Španija – pristupile su evropskoj porodici, a deceniju kasnije još tri države su postale članice Evropske unije – Austrija, Finska i Švedska. Istorijsko proširenje se dogodilo 2004. godine, kada su deset država postale članice EU: Kipar, Republika Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija. To je bilo najveće pojedinačno proširenje kako po broju stanovnika, tako i po broju država. Tri godine nakon toga, 2007. godine, još dve države postale su članice – Rumunija i Bugarska. Nakon što je

Slovenija primljena u članstvo 2004. godine, Hrvatska je druga država nastala nakon raspada bivše Jugoslavije koja je postala članica Evropske unije, jula 2013. godine.

Evropska perspektiva ostaje otvorena celom regionu Zapadnog Balkana. Iste godine kada je Hrvatska postala članica Evropske unije, na samitu Evropskog saveta održanom 28. juna, doneta je odluka o otvaranju pregovora o pristupanju sa Srbijom. Ministri spoljnih poslova EU su 17. decembra 2013. usvojili okvir za pregovore sa Srbijom; nakon toga, Evropski savet je 20. decembra doneo odluku da prva međuvladina konferencija sa Srbijom bude održana 21. januara 2014. godine.

Pored Srbije, države kandidati su i Crna Gora, Makedonija, Island, Turska i Albanija, dok su Bosna i Hercegovina i Kosovo* potencijalni kandidati.

* Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova

Kriterijumi za članstvo – ko može da pristupi?

Ugovor o Evropskoj uniji propisuje da svaka evropska država može da podnese zahtev za članstvo ukoliko poštuje demokratske vrednosti i ukoliko je posvećena njihovom daljem unapređenju zajedno sa drugim članicama evropske porodice. Prvi korak koji država mora da načini jeste ispunjavanje ključnih kriterijuma za članstvo. Ovi kriterijumi su u najvećem delu definisani na sastanku Evropskog saveta u Kopenhagenu 1993. godine i stoga se nazivaju „kriterijumi iz Kopenhagena“.

U skladu sa ovim kriterijumima, članstvo u Evropskoj uniji znači da država koja želi da pristupi EU mora da ima:

- 1) stabilne institucije koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava i poštovanje i zaštitu manjina;
- 2) funkcionalnu tržišnu privredu i sposobnost da se nosi sa tržišnim pritiscima unutar jedinstvenog tržišta;
- 3) sposobnost da preuzme i uspešno ispuni obaveze koje proizilaze iz članstva, uključujući pridržavanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije.

Za države Zapadnog Balkana uveden je i Proces stabilizacije i pridruživanja koji ima tri cilja:

- 1) politička stabilizacija i ohrabivanje njihove brze tranzicije ka tržišnoj ekonomiji;
- 2) unapređenje regionalne saradnje;
- 3) članstvo u Evropskoj uniji.

Ovaj proces pomaže državama da izgrade kapacitete za usvajanje i sprovođenje zakona Evropske unije kao i evropskih i međunarodnih standarda. On je zasnovan na bliskom partnerstvu u okviru kojeg Evropska unija nudi kombinaciju trgovinskih povlastica, ekonomske i finansijske pomoći, pomoći za rekonstrukciju, razvoj i sporazume o stabilizaciji i pridruživanju – odnosno dalekosežni ugovorni odnos sa EU, koji podrazumeva međusobna prava i obaveze. Svaka država se korak po korak približava članstvu u Evropskoj uniji kako ispunjava svoje obaveze u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja. Evropska komisija ocenjuje ostvareni napredak u okviru godišnjih izveštaja o napretku koji se objavljuju svake jeseni.

Pregovori sa EU u osam tačaka

Oslo, 10. decembar 2012: dodela Nobelove nagrade za mir Evropskoj uniji

1. Država koja želi da pristupi Evropskoj uniji podnosi zahtev državi koja trenutno predsedava Savetom Evropske unije.
2. Evropska komisija potom ocenjuje zahtev države i dostavlja svoje mišljenje Savetu Evropske unije.
3. Ukoliko Evropska komisija dostavi pozitivno mišljenje o statusu države kandidata, Savet Evropske unije može zahtev uzeti u razmatranje.
4. Ukoliko Savet odobri otvaranje pregovora, Evropska komisija počinje proces analitičkog pregleda zakonodavstva poznat kao „skrining“. U dobijenom izveštaju identifikuju se obaveze koje će država kandidat morati da ispuni.
5. Pravno nasleđe podeljeno je u 35 poglavlja od kojih svako pokriva specifično područje politike kojima se države kandidati u potpunosti pripremaju za članstvo u Evropskoj uniji. Poglavlja pokrivaju glavne aspekte politike Evropske unije kao što su slobodno kretanje roba, kapitala i radnika; ekonomska politika, energetika, transport, regionalna politika, spoljna politika, osnovna prava i tako dalje.
6. Nakon što država reformiše svoje nacionalne strategije, zakone i podzakonska akta tako da odgovaraju pravnom nasleđu EU i kada svi kriterijumi budu ispunjeni (odnosno kada svako poglavlje bude zatvoreno) postignuti sporazumi se definišu u okviru Ugovora o pristupanju, koji potpisuju država koja pristupa i sve države članice Evropske unije. Ugovor o pristupanju takođe mora dobiti podršku Saveta Evropske unije, Evropske komisije i Evropskog parlamenta. Država kandidat tada postaje država koja pristupa EU.
7. Nakon što Ugovor o pristupanju bude potpisan, moraju ga ratifikovati država koja pristupa i svaka država članica Evropske unije ponaosob u skladu sa svojim ustavnim rešenjima (odnosno skupštinskim glasanjem ili referendumom).
8. Država koja pristupa postaje članica Evropske unije datumom koji je definisan Ugovorom o pristupanju.

Srbija i Evropska unija

Priča o Srbiji i Evropskoj uniji počinje u oktobru 2000. godine kada je Srbija postala deo Procesa stabilizacije i pridruživanja i to tokom samita Evropske unije koji je održan u francuskom gradu Bijaricu. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) je potpisan osam godina kasnije u Luksemburgu, 29. aprila 2008. godine.

Nakon odlaganja ratifikacije od dve i po godine usled nedovoljne saradnje sa Haškim tribunalom, države članice Evropske unije počele su da ratifikuju SSP. Španija je bila prva država koja je ratifikovala Sporazum sa Srbijom 21. juna 2010. godine, a Litvanija je zaokružila ovaj proces 18. juna 2013. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupio je na snagu 1. septembra 2013. godine.

Krajem 2009. godine odigrala su se dva veoma važna događaja u roku kraćem od mesec dana; prvo je liberalizacija viznog režima 19. decembra 2009. godine omogućila državljanima Srbije da putuju bez viza u okviru Šengenske zone, čime je pokazano da proces integracije može građanima doneti konkretne rezultate. Nakon toga je 22. decembra 2009. godine predsednik Srbije dostavio švedskom predsedništvu kandidaturu Srbije za članstvo u Evropskoj uniji.

Dve godine kasnije, u oktobru 2011. godine, Evropska komisija je objavila Mišljenje o kandidaturi Srbije kojim se Evropskom savetu preporučuje da Srbiji dodeli status kandidata.

Pored toga, Evropska komisija je preporučila da se pregovori sa Srbijom o pristupanju Evropskoj uniji otvore čim postigne značajan dalji napredak u normalizaciji odnosa sa Kosovom*.

„Srbija je na putu ka zadovoljavajućem ispunjavanju političkih kriterijuma koji su postavljeni na sastanku Evropskog saveta u Kopenhagenu 1993. godine kao i uslovima Procesa stabilizacije i pridruživanja, pod uslovom da se nastavi napredak i pronađu praktična rešenja problema sa Kosovom,“ navodi se u mišljenju Komisije.

Kako bi se u potpunosti rešilo pitanje između Beograda i Prištine, iste godine je pokrenut dijalog uz posredovanje Evropske unije u cilju normalizacije odnosa dve strane, koje teže članstvu u Evropskoj uniji. Prvi dijalog je počeo na tehničkom nivou, ali je 2012. godine podignut na viši nivo pod pokroviteljstvom Visoke predstavnice EU za spoljne poslove i bezbednost i potpredsednice Evropske komisije.

U martu 2012. godine Evropski savet je Srbiji dodelio status kandidata. Nacrt sporazuma u 15 tačaka, potpisan tokom devete runde dijaloga održane 19. aprila 2013. godine u Briselu, imao je za cilj potpunu normalizaciju odnosa između Beograda i Prištine i predstavljao je ključni korak napred. Evropska unija je prepoznala napore obe strane i, kao što je to objavio predsednik Evropskog saveta Herman van Rompej, odlučila da otvori pristupne pregovore sa Srbijom.

Odluka o otvaranju pregovora o pristupanju usvojena je 28. juna 2013. godine, uz to da prva međuvladina konferencija bude održana najkasnije u januaru 2014. godine.

Evropska komisija i Srbija počele su 25. septembra 2013. godine praćenje primene pravne tekovine EU – analitički pregled, po poglavljima, celokupnog zakonodavstva EU (skrining proces).

Kao i u susjednoj Crnoj Gori, ovaj proces započeo je analitičkim pregledom Poglavlja 23 – Pravosuđe i osnovna prava i Poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbednost.

Nakon 18 meseci i 68 održanih sastanaka, Srbija je uspešno završila analitički pregled zakonodavstva 24. marta 2015. godine. Proces je završen bilateralnim skriningom za Poglavlje 33 - Finansijske i budžetske odredbe.

Sastanci su trajali ukupno 130 radnih dana, a više od 2000 predstavnika Republike Srbije koji su učestvovali na sastancima, održali su preko 670 prezentacija, kako bi se Evropskoj komisiji predstavio pravni okvir Republike Srbije i utvrdio stepen njegove usklađenosti sa pravnim tekovinama EU.

Sledeći korak u pregovorima o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji je otvaranje pregovora u pojedinačnim pregovaračkim poglavljima, na osnovu Izveštaja sa skrininga, koji daju ocenu pripremljenosti za pregovore.

„Pregovori o pristupanju sa Srbijom nude nove mogućnosti građanima Srbije da još više nauče o EU, njenim vrednostima, istoriji, organizaciji, politikama, praksama kao i prednostima članstva. Uspešno okončanje pregovora i modernizacija Srbije, koju EU podržava kroz značajnu bespovratnu finansijsku pomoć, dovešće Srbiju do punog članstva u Evropskoj uniji.

Delegacija EU saradjuje sa Vladom Republike Srbije na sprovođenju sveobuhvatnih programa podrške prioritetima Srbije na putu pristupanja EU, a naročito na sprovođenju ekonomskih i strukturnih reformi, kao i strategija za reformu pravosuđa, borbu protiv korupcije, modernizaciju javne uprave i borbu protiv diskriminacije.”

*Ambasador Majkl Devenport
Šef Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji*

O čemu se pregovara?

Država kandidat za članstvo u EU mora da usvoji i primeni sva važeća pravila, standarde i zakone EU (acquis communautaire - pravna tekovina EU). Dakle da prihvati pravne tekovine EU u celini, jer one predstavljaju korpus zajedničkih prava i obaveza koje povezuju sve države članice Evropske unije.

Korpus ovih prava i obaveza stalno evoluira i sadrži:

1) Primarno zakonodavstvo

- Ugovore
- Opšta pravna načela;

2) Zakone usvojene tokom primene ugovora i sudsku praksu Suda pravde;

3) Međunarodne sporazume koje je zaključila EU;

4) Sekundarno zakonodavstvo

- Uredbe
- Direktive i preporuke
- Opšte i individualne odluke;

5) Opšta načela upravnog prava;

6) Konvencije između država članica.

Države kandidati moraju da u celosti prihvate pravne tekovine Zajednice pre nego što im bude omogućeno da pristupe Evropskoj uniji, odnosno da uvrste pravo EU u svoje nacionalno zakonodavstvo i sprovedu ga od trenutka pristupanja. Ova pravila su podeljena na 35 različitih oblasti prava EU, opšte poznatih kao pregovaračka poglavlja.

Pregovori o pristupanju počinju kada se sve vlade država članica Evropske unije saglase oko pregovaračkog okvira za pregovore sa državom kandidatom, u formi jednoglasne odluke Evropskog saveta. Pregovori se odvijaju između vlada država članica Evropske unije i države kandidata.

Pregovori u okviru svakog poglavlja zasnivaju se na sledećim elementima:

1) Skrining – Evropska komisija obavlja detaljan analitički pregled svake oblasti politika (poglavlja) zajedno sa državom kandidatom, kako bi utvrdila u kojoj meri je država pripremljena za članstvo. Rezultate pregleda po poglavljima Komisija predstavlja državama članicama u vidu Izveštaja o skriningu. Zaključak tog izveštaja može biti ili preporuka Komisije da se pregovori direktno otvore ili zahtev da se pre toga ispune određeni uslovi – merila za otvaranje pregovora (benchmarks).

2) Pregovaračke pozicije – pre nego što se otvore pregovori u svakom pojedinačnom poglavlju, država kandidat mora podneti svoju Pregovaračku poziciju, a EU mora da usvoji zajedničku Pregovaračku poziciju (u okviru Unije). Za većinu poglavlja EU će definisati merila za zatvaranje pregovora koje država kandidat mora da ispuni pre zatvaranja pregovora o toj oblasti politike.

Tokom procesa pregovora, Evropska komisija prati napredak države kandidata u primeni zakona EU i ispunjavanju drugih obaveza, uključujući sve zahteve u vezi sa merilima. To državi kandidatu omogućava dodatno kretanje ka članstvu, kao i garancije postojećim članicama da država kandidat ispunjava uslove za pristupanje. Komisija takođe informiše Evropski savet i Evropski parlament tokom celog ovog procesa putem redovnih izveštaja, strateških dokumenata i pojašnjenja o uslovima za dalji napredak. Jedno od osnovnih pravila pregovora je da „ništa nije dogovoreno, dok sve nije dogovoreno“.

Poglavlja – 35 koraka ka EU

Država koja želi da postane članica Evropske unije napreduje ka članstvu pregovaranjem po poglavljima. Kada definisani kriterijumi u konkretnom poglavlju budu ispunjeni, to poglavlje se privremeno zatvara. Država kandidat može raditi na ispunjavanju kriterijuma iz nekoliko poglavlja istovremeno. Kada je u pitanju proces proširenja koji uključuje države Zapadnog Balkana, a na osnovu iskustva iz pregovora sa Hrvatskom, najkompleksnija su poglavlja 23 i 24 koja su posvećena pravosuđu, osnovnim pravima, pravdi, slobodi i bezbednosti. Upravo zbog toga je Evropska unija odlučila da je najbolje početi pregovore otvaranjem ovih poglavlja kako

bi država imala više vremena da se prilagodi standardima Evropske unije u ovim oblastima. Tokom pregovora, mora biti obezbeđena opšta ravnoteža u pogledu ostvarenog napretka u ovim poglavljima. Ukoliko napredak u okviru ova dva poglavlja bude u značajnom zaostatku u odnosu na celokupan napredak pregovora, Evropska komisija može obustaviti pregovore u ostalim poglavljima, dok se ponovo ne uspostavi ravnoteža i ostvari napredak. Takođe, poglavlja 23 i 24 se poslednja zatvaraju u procesu pregovora. Napredak u pogledu sveobuhvatne normalizacije odnosa sa Kosovom*, obuhvaćenog Poglavljem 35 - Ostala pitanja, takođe mora biti konstantan tokom celog procesa pregovora. Kao i u poglavljima 23 i 24, Evropskoj komisiji stoji na raspolaganju mogućnost obustavljanja pregovora u ostalim poglavljima, ukoliko Srbija ne ostvaruje napredak u sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa sa Kosovom*.

Saznajte više:
http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm

Poglavlje 1 Sloboda kretanja roba

Poglavlje o slobodnom kretanju roba podrazumeva da se svim proizvodima može trgovati slobodno sa jednog na drugi kraj Evropske unije. Sačinjavaju ga tehnički propisi koji regulišu **infrastrukturu kvaliteta** (u koju spadaju: standardizacija, akreditacija, metrologija, ocenjivanje usaglašenosti i tržišni nadzor). Ovi propisi se odnose na sve proizvode i obuhvataju tzv. **harmonizovano područje**. Sa druge strane, značajno je napomenuti da u okviru ovog poglavlja postoji **neharmonizovano područje**, koje predstavlja nacionalne propise država članica. To je zakonodavstvo koje reguliše proizvode koji su zakonito proizvedeni i stavljeni na tržište u jednoj državi članici, a mogu se slobodno kretati unutar jedinstvenog tržišta EU. Na njih se primenjuje **načelo uzajamnog priznavanja**, koje proističe iz sudske prakse Evropskog suda pravde. Što se tiče „neharmonizovanih“ proizvoda, **nacionalni propisi** koji regulišu njihovo stavljanje na tržište različiti su u pojedinim državama članicama i **ne smeju da sadrže odredbe koje predstavljaju dodatni teret za ulazak stranih proizvoda na tržište**.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Plasiranje robe na evropsko tržište bez prepreka
- Veća sigurnost proizvoda i kontrola kvaliteta
- Izbegavanje dvostrukog testiranja

Postizanjem potpune usklađenosti domaćih propisa sa propisima EU obezbediće se **poštovanje** jedne od osnovnih sloboda jedinstvenog tržišta - **slobode kretanja roba**. Ovaj princip znači da trgovina proizvodima iz jednog dela Evropske unije, u bilo kojem drugom, mora da se sprovodi bez ograničenja. Shodno tome, **i srpski proizvodi će se kretati na evropskom tržištu bez prepreka**. Danom pristupanja EU, Srbija postaje deo unutrašnjeg tržišta EU, na kojem važe jednaka pravila za sve proizvode država članica. Sloboda kretanja roba omogućiće da **kvalitetni srpski proizvodi budu plasirani na evropsko tržište**, a da istovremeno **kvalitetni evropski proizvodi budu plasirani na srpsko tržište**. **Sertifikate izdate u Srbiji priznavaće sve države članice**, čime će srpski proizvodi imati slobodan pristup evropskom tržištu, a srpski proizvođači će **izbeći dvostruka testiranja** prilikom plasiranja proizvoda na evropsko tržište, što će uticati i na smanjenje troškova. Radi zaštite potrošača i zdravlja, kao i postizanja **veće bezbednosti proizvoda**, uskladiće se nadzor sa nadležnim evropskim telima pri stavljanju **proizvoda na tržište**. Pored toga, domaćim potrošačima biće dostupne detaljne informacije o svakom proizvodu.

Saznajte više:
http://ec.europa.eu/internal_market/index_en.htm

Pravnim tekovinama EU u okviru ovog poglavlja obezbeđuje se **pravo građana država članica EU** da rade u nekoj drugoj državi članici EU, da u njoj, sa tim ciljem, imaju boravište sa svojom porodicom, kao i da imaju **jednak tretman u odnosu na domaće radnike** u pogledu uslova rada, kao i socijalnih i poreskih olakšica. Osim toga, pravne tekovine EU uključuju instrumente za koordinisanje različitih nacionalnih sistema socijalnog osiguranja. Oblast slobode kretanja radnika povezana je sa slobodom kretanja i boravka tokom zaposlenja u državi članici Evropske unije, kao i sa svim oblastima socijalne zaštite, kao što su zdravstveno osiguranje, penzijsko osiguranje, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i sa pravima na porodična davanja.

Sloboda kretanja radnika je jedna od osnovnih sloboda koja je garantovana pravom Evropske unije; **svaki građanin Evropske unije ima pravo na slobodno kretanje, boravak i rad** (sa nekim izuzecima u javnom sektoru) u drugim državama članicama, bez diskriminacije na osnovu državljanstva. U pogledu opštih principa koji se odnose na pristup tržištu rada, pravne tekovine EU obezbeđuju nediskriminatorski tretman (na osnovu državljanstva, boravišta i jezika) radnika koji su legalno zaposleni u državi koja nije država njihovog porekla. Ovo naročito obuhvata ravnopravan tretman u pogledu aspekata koji se odnose na zaposlenje, kao što su uslovi zapošljavanja i rada, isplata zarada i otpuštanje.

Osim toga, određena prava su proširena na članove porodica radnika. Koncept i implikacije slobode kretanja radnika tumače se i razvijaju kroz sudsku praksu Evropskog suda pravde, uključujući i sam pojam radnika. Pored toga, opšti principi slobode kretanja radnika uključuju odredbe koje se odnose na dodatna prava u pogledu penzijskog osiguranja zaposlenih i samozaposlenih osoba koje se kreću unutar EU.

Pravo na slobodno kretanje radnika dopunjeno je **sistemom za koordinisanje sistema socijalnog osiguranja**, tj. pravom migranata i članova njihovih porodica da steknu, kumulišu ili prenose naknade socijalnog osiguranja, kao i da primaju isplate na osnovu ovih naknada. Istovremeno, u oblasti zdravstvene zaštite potrebno je da **medicinski troškovi budu nadoknađeni za ukupno neophodno lečenje osoba koje se razbole ili dožive nezgodu tokom privremenog boravka** u drugoj državi članici. U skladu sa navedenim, potrebno je da **evropska kartica zdravstvenog osiguranja** bude izdata svim državljanima. Oblast socijalnog i zdravstvenog osiguranja za radnike migrante postala je tema velike debate među državama članicama i pridaje joj se veliki značaj, naročito kada su u pitanju nove države članice i jednak tretman njihovih državljana prilikom zapošljavanja i korišćenja osiguranja u drugim državama članicama. Kako bi se sprečili poremećaji na tržištu rada, članicama su ostavljene mogućnosti uvođenja određenih ograničenja pre potpunog otvaranja svog tržišta rada radnicima iz novih država članica.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Mobilnost na tržištu rada
- Pravo na jednaku socijalnu zaštitu i sva prava iz radnog odnosa
- Prava za članove porodice radnika da mu se pridruže i primaju porodičnu naknadu
- Evropska kartica zdravstvenog osiguranja

Pristupanjem države Evropskoj uniji otvaraju se mogućnosti da radnik iz Srbije koji se seli u drugu državu članicu ima sva prava iz radnog odnosa, socijalna prava i poreske olakšice kakve ima i matični radnik u državi primaocu kada je u toj državi članici u radnom odnosu. Navedena prava uključuju **naknade za bolovanje i porodiljsko odsustvo, naknade za povrede na radu, pogodnosti za osobe sa posebnim potrebama, porodične dodatke kao i naknade za nezaposlene i penzije.**

Već kao kandidat za članstvo u EU, država treba da se pripremi za učešće u sistemu **EURES** (Evropska služba za zapošljavanje), čiji cilj je promovisanje slobode kretanja radnika u okviru EU, posredstvom bliske saradnje između nacionalnih službi za zapošljavanje - radi razmene informacija o mogućnostima u pogledu zapošljavanja. Sa ciljem obezbeđivanja **mobilnosti na tržištu rada**, Evropska unija finansira mogućnost traženja posla u svim državama članicama Evropske unije putem portala EURES, koji predstavlja mrežu servisa za zapošljavanje i pruža informacije o nepopunjenim radnim mestima, povezuje poslodavce i daje savete za traženje posla ili moguće dodatno obrazovanje.

Da bi se izbegli poremećaji na tržištima rada, države članice Evropske unije imaju mogućnost da uvedu ograničenja, odnosno **prelazne rokove** za otvaranje svog tržišta rada radnicima iz novih država članica. Navedena ograničenja moguća su po principu 2+3+2: početno ograničenje od dve godine, nakon čega je moguće produženje za još tri godine posle prve revizije i na kraju za još dve godine, pod uslovom da postoje opravdani razlozi za to produženje. O ovim privremenim merama svaka država članica Evropske unije odlučuje zasebno, a nova država članica takođe može da uvede recipročne mere.

Saznajte više:

<https://ec.europa.eu/eures/>

Poglavlje

3

Poslovno nastanjivanje i sloboda pružanja usluga

Sloboda pružanja usluga je jedna od četiri osnovne slobode koje omogućavaju funkcionisanje unutrašnjeg tržišta Evropske unije, a obuhvata i **pravo poslovnog nastanjivanja** u bilo kojoj državi članici Evropske unije. **Poslovno nastanjivanje znači pravo započinjanja i obavljanja delatnosti u bilo kojoj državi članici.** Države članice treba da obezbede da pravo osnivanja privrednih društava za državljane i pravna lica iz EU u bilo kojoj državi članici, kao i sloboda pružanja prekograničnih usluga, ne budu ometani od strane nacionalnog zakonodavstva, uz izuzetke navedene u ugovoru. Cilj je da **se u pružanju usluga uspostavi jedinstveno unutrašnje tržište**, otklanjanjem pravnih i administrativnih prepreka razvoju uslužnih delatnosti između država članica.

Direktiva predstavlja horizontalni instrument koji pokriva širok spektar različitih usluga i koja utiče na značajan broj nacionalnih zakona i propisa.

Pravne tekovine EU u ovom poglavlju takođe predviđaju pravila o regulisanim profesijama, kako bi se obezbedilo uzajamno priznavanje profesionalnih kvalifikacija između država članica. Za određene, regulisane profesije, neophodno je da bude sproveden minimalni zajednički program obuke, kako bi kvalifikacije bile automatski priznate u svim državama članicama EU.

Pravna tekovina EU o poštanskim uslugama ima za cilj da obezbedi pružanje univerzalne poštanske usluge i uspostavljanje unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga i visokokvalitetne poštanske službe za krajnje korisnike. Uspostavljanje nezavisnog nacionalnog regulatornog organa u ovoj oblasti predstavlja ključnu tačku pravilnog sprovođenja pravnih propisa EU i dobrog funkcionisanja nacionalnih tržišta poštanskih usluga, a na kraju i unutrašnjeg poštanskog tržišta.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Prekogranično pružanje usluga, osnivanje preduzeća
- Mogućnost poslovnog nastanjivanja
- Priznavanje stručnih kvalifikacija iz matične države

Pristupanjem države Evropskoj uniji, u oblasti prekograničnog pružanja usluga, privrednim subjektima Srbije (fizičkim i pravnim licima) biće omogućeno **slobodno pružanje usluga u svakoj državi članici Evropske unije, a da se u njima poslovno ne nastanjuju**. Pružalac usluge može da prekogranično pruža usluge koristeći se svojim profesionalnim kvalifikacijama, po pravilu bez njihovog dodatnog priznavanja u toj državi članici. Ukoliko delatnost ima uticaj na javno zdravlje ili bezbednost, država članica ima pravo da ispita stepen profesionalnih kvalifikacija pružaoca usluga, kao i da zatraži da pružalac usluga pruži dokaze o osiguranju od profesionalne odgovornosti.

Pravo poslovnog nastanjivanja omogućava poslovnim subjektima da započnu i obavljaju privredne delatnosti na stabilan i kontinuiran način u jednoj ili više država članica EU. **Priznavanje stručnih kvalifikacija stečenih u matičnoj državi** je jedan od preduslova za osnivanje poslovnog prebivališta za obavljanje regulisanih profesija u drugoj državi članici Evropske unije. Lekarima, stomatolozima, farmaceutima, veterinarima, arhitektama, medicinskim sestrama opšte nege i bobicama iz Srbije, kvalifikacije će u drugim državama članicama biti, po pravilu, automatski priznate. Regulisane profesije koje ne ulaze u sistem automatskih priznavanja kvalifikacija priznaju se u drugoj državi članici po opštem sistemu priznavanja. U oblasti **poštanskih usluga, obaveza Srbije biće da obezbedi jednaku mogućnost obavljanja poštanskih usluga između više pružalaca usluga**, radi poboljšanja kvaliteta poštanskih usluga. Namera je da se postigne potpuna liberalizacija poštanskih usluga, kako bi usluge postale dostupne potrošačima pod što povoljnijim uslovima.

Saznajte više:
http://ec.europa.eu/internal_market/services/principles_en.htm

Poglavlje 4 Slobodno kretanje kapitala

Pregovori o pristupanju u ovom poglavlju pre svega se odnose na **usklađivanje propisa iz oblasti kretanja kapitala i tekućih plaćanja, kao i na borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma**.

U oblasti slobodnog kretanja kapitala, **države članice imaju obavezu da, uz neke izuzetke, uklone sva ograničenja kretanja kapitala i unutar EU i između država članica i ostalih država**. Kretanja kapitala klasifikovana su prema ekonomskoj prirodi aktive i pasive na koje se odnose i obuhvataju: direktna ulaganja; ulaganja u nekretnine (kupovina zgrada i zemljišta i izgradnja zgrada od strane privatnih lica za stvaranje dobiti ili lično korišćenje; ova kategorija takođe obuhvata pravo na plodouživanje, olakšice i pravo na gradnju); transakcije hartijama od vrednosti kojima se uobičajeno trguje na tržištu kapitala; transakcije udelima društava za zajednička ulaganja; transakcije hartijama od vrednosti kojima se uobičajeno trguje na tržištu novca; transakcije po tekućim i depozitnim računima kod finansijskih institucija; kredite koji se odnose na komercijalne transakcije ili na pružanje usluga u kojima učestvuje rezident; finansijske zajmove i kredite; jamstva, ostale garancije i pravo zaloge; transfere za izvršenje ugovora o osiguranju; kretanje ličnog kapitala (npr. zajmovi, pokloni, nasledstvo); fizički uvoz i izvoz finansijske imovine (npr. hartije od vrednosti, sredstva plaćanja bilo koje vrste); ostala kretanja kapitala (npr. autorske naknade, odštete u slučajevima kada se mogu smatrati kapitalom).

Pravnim tekovinama EU uređena su i pitanja u vezi sa uslugama plaćanja na unutrašnjem tržištu, a na taj način uspostavljena je osnova za stvaranje jednog šireg evropskog tržišta za plaćanje. Definisana su pravila povezana sa svim uslugama nacionalnih i prekograničnih plaćanja u EU. **Cilj je da prekogranična plaćanja postanu laka, efikasna i sigurna kao „nacionalna“ unutar država članica, dok se istovremeno poboljšavaju prava korisnika na korišćenje usluga plaćanja.** Takođe, nastoji se da se **poboljša konkurencija**, otvaranjem tržišta plaćanja ka novim učesnicima, tako da se podstiče povećanje efikasnosti i smanjenje troškova, i uspostavlja neophodna **platforma za jedinstvenu zonu za plaćanje u evrima**. Osim toga, otklanjaju se razlike u naplatama za prekogranična i nacionalna plaćanja u evrima do određenog iznosa. Primenom ovih pravila, postiže se da potrošača, koji obavlja prekogranično elektronsko plaćanje u evrima, ta operacija košta isto kao kada obavlja odgovarajuće plaćanje u evrima u svojoj državi članici. Istovremeno, pravnim aktima EU uređena su i pitanja o osnivanju, obavljanju delatnosti i nadzoru poslovanja institucija za elektronski novac.

U oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, zahteva se od banaka i drugih ekonomskih operatera da identifikuju klijente i prijave određene transakcije, naročito kada se radi o predmetima visoke vrednosti ili velikim gotovinskim transakcijama.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Liberalizovano tržište kapitala
- Liberalizovano tržište nekretnina
- Prekogranična plaćanja u okviru EU izjednačena sa plaćanjima unutar matične države
- Suzbijanje pranja novca i finansiranja terorizma

Da bi pristupila Evropskoj uniji, neophodno je da država ostvari **potpunu liberalizaciju kapitalnih kretanja**. Ova liberalizacija omogućava, na primer, **otvaranje računa u inostranstvu, odobravanje kredita nerezidentima, unošenje i iznošenje gotovog novca bez ograničenja**. Istovremeno, neophodno je obezbediti **državljanima država članica Evropske unije isti tretman kao i domaćim državljanima u pogledu sticanja prava svojine na nepokretnostima**.

Članstvo u EU imaće efekte za sve učesnike finansijskih tržišta, kao i za građane, preduzetnike, investitore, odnosno korisnike finansijskih usluga. U skladu sa ukidanjem ograničenja kretanja kapitala, građani Srbije imaće veće mogućnosti izbora finansijskih institucija sa kojima žele da posluju, na primer u pogledu obavljanja platnog prometa. U oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, kroz usklađivanje sa pravnim tekovinama Evropske unije, uspostavlja

se efektivan sistem koji podrazumeva uključenost i saradnju većeg broja institucija sa ciljem borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Poglavlje 5 Javne nabavke

Javne nabavke su važan segment funkcionisanja privrede, a **delotvoran sistem javnih nabavki je neophodan za postizanje ciljeva slobodnog tržišta**. Pravne tekovine EU o javnim nabavkama utemeljene su na opštim načelima kao što su: **vidljivost, ravnopravan tretman, slobodna konkurencija i nediskriminacija**.

Istovremeno, propisima EU uređeno je i pitanje **elektronskih nabavki**, koje uključuju elektronska sredstva komunikacije, sisteme dinamične kupovine i elektronske aukcije. Pravila o predmetnim ugovorima i o oglašavanju razrađena su posebnim propisima o Zajedničkom rečniku nabavki i o standardnim obrascima za objavljivanje.

Uz standardne postupke javnih nabavki, sistem javnih nabavki u EU čine i **koncesije i javno-privatno partnerstvo**.

Usaglašenost sa direktivama o nabavkama zahteva adekvatne administrativne kapacitete za njihovo sprovođenje, kako bi bilo obezbeđeno funkcionisanje sistema javnih nabavki, kreiranje politike, funkcionisanje opera-

tivnih sredstava, službi za podršku, nadzora i statističkih podataka, kao i usklađene kontrole za sve oblasti koje se tiču javnih nabavki. Osim toga, celishodno je da glavni naručioci na svim nivoima poseduju neophodne administrativne kapacitete kojima se obezbeđuje delotvorno sprovođenje pravila o nabavkama.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Pristup javnim nabavkama u Evropskoj uniji pod jednakim uslovima
- Transparentnost i smanjenje korupcije
- Smanjenje troškova i pojednostavljenje procesa uz elektronske servise javnih nabavki
- Dostupnost javnih nabavki za mala i srednja preduzeća

Unapređenje sistema javnih nabavki je **preduslov za privredni rast i razvoj**, a ono se pre svega ogleda u poštovanju osnovnih načela, pružanju međusobne stručne pomoći i **edukaciji** u oblasti javnih nabavki, sa posebnim naglaskom na **sprečavanju i prevenciji korupcije u sistemu javnih nabavki** i korišćenje elektronskih javnih nabavki. Reformom EU direktiva o javnim nabavkama predviđeno je i intenzivnije korišćenje javnih nabavki kao instrumenta za promociju održivog razvoja, što se ostvaruje kroz uvođenje obaveze za **poštovanje visokih socijalnih i ekoloških kriterijuma**, kao i **povećanje dostupnosti procesa javnih nabavki za mala i srednja preduzeća**. Okončanjem pregovora o pristupanju EU, privrednim subjektima u Srbiji se omogućava **pristup javnim nabavkama u Evropskoj uniji** prema pravilima koja važe u EU i pod uslovima jednako povoljnim u odnosu na uslove koji se primenjuju na privredne subjekte EU.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/index_en.htm

Poglavlje 6 Pravo privrednih društava

U okviru ovog poglavlja razmatraju se pitanja u vezi sa osnivanjem i obavljanjem delatnosti privrednih društava u državama članicama EU, pri čemu su **uređena pravila o osnivanju, registraciji, obavljanju delatnosti, domaćem i prekograničnom spajanju i podeli privrednih društava**. Istovremeno, ovim poglavljem obuhvaćena su i pitanja **računovodstva i revizije**, što uključuje pravila o uspostavljanju sistema provere kvaliteta rada revizorske struke, efikasnog sistema javnog nadzora, kao i sistema objavljivanja godišnjih finansijskih izveštaja.

U oblasti finansijskog izveštavanja, pravne tekovine EU utvrđuju pravila za predstavljanje godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja, uključujući pojednostavljena pravila za mala i srednja preduzeća. Posebna računovodstvena pravila primenjuju se u oblasti bankarstva i osiguranja. Primena međunarodnih računovodstvenih standarda (*IAS - International Accounting Standards*) obavezna je za određena tela od javnog značaja. Osim toga, pravne tekovine EU uspostavljaju pravila za odobravanje, profesionalni integritet i nezavisnost revizora imenovanih na osnovu zakona.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Poboļjšani uslovi poslovanja
- Jednak tretman na tržištu EU
- Pojednostavljene procedure
- Novi oblici privrednih subjekata

Usklađivanjem zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti prava privrednih društava se, između ostalog, stvaraju poslovni uslovi koji će **domaćim privrednim subjektima omogućiti konkurentnost i jednak tretman na tržištu Evropske unije**. Istovremeno, na ovaj način se dodatno potvrđuje pravna sigurnost, koja je neophodan preduslov za uspešno poslovanje i investicije. Usklađivanjem zakonodavstva na području prava privrednih društava usvojiće se novi propisi koji će privrednim društvima omogućavati **brži ulazak na tržište i izlazak iz njega**, stvoriti zakonodavni okvir na području računovodstva i revizije za uspo-

stavljanje sistema javnog nadzora revizije. Danom pristupanja Srbije EU biće uvedena i dva nova oblika privrednih društava – evropsko akcionarsko društvo i evropsko ekonomsko interesno udruženje koja već postoje u državama članicama Unije. Uvođenje novih oblika privrednih društava će omogućiti svim privrednim subjektima ostvarivanje prednosti koje ta dva nadnacionalna oblika društva omogućuju prilikom prekograničnog ekonomskog delovanja.

Poglavlje 7 Pravo intelektualne svojine

Osnovni cilj propisa Evropske unije u oblasti prava intelektualne svojine jeste doprinos **stvaranju povoljnog ambijenta za poslovanje na unutrašnjem tržištu**. Nosioci prava intelektualne svojine na unutrašnjem tržištu ostvaruju povoljniji položaj u odnosu na konkurenciju na taj način što im ona omogućavaju da štite svoje proizvode i usluge od neovlašćenog korišćenja, kopiranja i zloupotrebe, odnosno da **upravlja tim pravima kao svojinom**. Intelektualna svojina podrazumeva autorsko i srodna prava, kao i pravo industrijske svojine.

Autorsko i srodna prava se stiču samim činom stvaranja autorskog ili srodnog dela (umetničkog, naučnog ili dela tehničke prirode) i njihovim iznošenjem ili **izvođenjem**, tako da za njihovu **zaštitu nije potrebno sprovesti formalni postupak**, niti je potrebna prethodna objava dela.

Pravo industrijske svojine se odnosi na zaštitu izuma **patentom**, zaštitu proizvoda i usluga **žigom**, zaštitu spoljnog izgleda proizvoda **dizajnom**, zaštitu razlikovanja specifičnih proizvoda i usluga posebnih kvaliteta koji su uslovljeni područjem nastanka i oznakom **geografskog porekla**.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Veća pravna sigurnost
- Stimulacija stvaralaštva
- Ubrzanje tehnološkog razvoja
- Suzbijanje piraterije

Posledica usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom u oblasti intelektualne svojine za Republiku Srbiju će biti veća pravna sigurnost i delotvornije sprovođenje prava intelektualne svojine, što će omogućiti **poboljšanje prometa roba i usluga kao i ubrzanje tehnološkog razvoja i stimulaciju stvaralaštva**. Zaštita intelektualne svojine podjednako je važna i za mala i srednja preduzeća, ali i za pojedinačne stvaraocce, koji će na ovaj način biti zaštićeniji, a intelektualna svojina biće tretirana kao i svaka druga vrsta svojine.

Poglavlje 8 Konkurencija

Pravila o konkurenciji važe za sve učesnike tržišne utakmice na jednak način, a zadatak im je da omoguće bolje funkcionisanje tržišta, koje će obezbediti **veću ponudu roba i usluga po najpovoljnijoj ceni**. Ova pravila štite građane, zabranjujući preduzetnicima sklapanje sporazuma kojima bi se dogovarale cene, ograničavala proizvodnja, razvoj i ulaganje ili delila tržišta i izvori nabavke. Ona takođe sprečavaju zloupotrebu dominantnog položaja preduzeća i onemogućavaju spajanje preduzeća koje bi moglo imati uticaja na konkurenciju na tržištu. Takođe, **odobravanje državne pomoći preduzećima zabranjeno je kada narušava konkurenciju**, odnosno stvara nepravednu prednost u odnosu na slične sektore na tržištu.

Poglavlje o konkurenciji sastoji se iz tri dela: politike konkurencije u užem smislu (borba protiv monopola i koncentracija), politike kontrole državne pomoći i liberalizacije državnih preduzeća. Ove oblasti podrazumevaju pravila i procedure za borbu protiv antikonkurentskog ponašanja kompanija, za ispitivanje spajanja preduzeća i za sprečavanje odobravanja državne pomoći koja narušava ili može da naruši konkurenciju na unutrašnjem tržištu.

U oblasti **borbe protiv monopola** nacionalni organi koji se bave konkurencijom moraju da blisko saraduju i sa Komisijom o pitanju procedura Evropske unije o konkurenciji. Nacionalni sudovi mogu da direktno primenjuju pravila o borbi protiv monopola kako bi zaštitili individualna prava poverena građanima na osnovu Ugovora. U oblasti **državne pomoći**, samo Evropska komisija može doneti odluku o tome da li je pomoć koju je država članica odobrila kompatibilna sa zajedničkim tržištem, jer se, danom pristupanja EU, sva ovlašćenja za ispitivanje mera državnih pomoći prenose na Evropsku komisiju. **Liberalizacija** se odnosi na onemogućavanje narušavanja konkurencije. S tim u vezi, postoji poseban sistem za nadzor u slučaju javnih preduzeća i preduzeća kojima države članice odobravaju posebna ili isključiva prava.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Ravnopravna tržišna utakmica
- Restrukturiranje javnih preduzeća
- Niže cene i zaštita potrošača
- Sprečavanje zloupotreba na tržištu

Poglavlje o konkurenciji ubraja se u jedno od najzahtevnijih i najsloženijih u pregovaračkom procesu. Ovo je, takođe, jedno od poglavlja za koje se često traže prelazni rokovi, i to najviše zbog politike državne pomoći. Pred sektorom javnih preduzeća, kao i preduzećima koja imaju drugačiju pravnu formu, ali obavljaju delatnost od opšteg interesa, pre stupanja u članstvo EU predstoji proces strukturnih reformi koji podrazumeva njihovo **organizaciono i finansijsko restrukturiranje, korporativizaciju i potpunu ili delimičnu privatizaciju**. Konkurencija ima kao povoljnu posledicu za građane **niže cene, bolji kvalitet roba i usluga, širu mogućnost izbora**. Pravne tekovine iz ove oblasti su u velikoj meri povezane sa obavezama iz **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Srbije i Evropske unije (SSP)** koji je trenutno na snazi. SSP uključuje odredbe

uporedive sa pravnim tekovinama EU o konkurenciji i reguliše sporazume suprotne pravilima konkurencije, zloupotrebu dominantnog položaja na tržištu i državnu pomoć. Osim toga, njime se regulišu i specijalna pravila koja važe za javna preduzeća i preduzeća sa posebnim i ekskluzivnim pravima i zabranjuju se kvantitativna ograničenja uvoza iz EU u Republiku Srbiju. Sporazumom se zahteva od operativno nezavisnih organa (**za zaštitu konkurencije i kontrolu državne pomoći**) da nadziru primenu pravila o konkurenciji u Republici Srbiji. Pored toga, Protokol 5 SSP uspostavlja pravila za državnu pomoć koja važe u slučaju da se odobrava pomoć za restrukturiranje industriji čelika u Republici Srbiji.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

Poglavlje

9

Finansijske usluge

Najvažniji **ciljevi** pravnih tekovina Evropske unije u oblasti finansijskih usluga su **obezbeđivanje finansijske stabilnosti i adekvatna zaštita potrošača**, investitora i osiguranika. Pravne tekovine EU u oblasti finansijskih usluga obuhvataju oblasti bankarstva, osiguranja, reosiguranja, dobrovoljnih penzijskih fondova, tržišta kapitala i infrastrukture finansijskog tržišta, pravila za dobijanje dozvole, rad i nadzor finansijskih institucija i regulisanih tržišta. Takođe, uređena su i pitanja zaštite potrošača finansijskih usluga, kao i način saradnje tela zaduženih za nadzor finansijskog tržišta. Finansijske institucije mogu da posluju širom EU u skladu sa „**sistemom**

jedinstvenog pasoša“ i sa načelom „**kontrole matične države**“, bilo kroz uspostavljanje filijala ili kroz pružanje prekograničnih usluga.

U oblasti banaka i finansijskih konglomerata, pravne tekovine EU utvrđuju zahteve u pogledu odobravanja, **poslovanja i prudencijalnog nadzora kreditnih institucija**, kao i zahteve u pogledu adekvatnosti kapitala koji se odnose na kreditne institucije i investiciona društva. Takođe, utvrđuju se pravila u vezi sa dodatnim nadzorom finansijskih konglomerata i prihvatanjem, obavljanjem i prudencijalnim nadzorom poslovanja institucija za elektronski novac. Istovremeno, predviđena su i pravila u odnosu na godišnje i konsolidovane finansijske izveštaje banaka i drugih finansijskih institucija. U oblasti osiguranja i penzija, nekoliko direktiva utvrđuju pravila koja se odnose na odobravanje, poslovanje i nadzor nad privrednim društvima za životno i neživotno osiguranje. Pravne tekovine EU utvrđuju pravila za dodatni nadzor osiguravajućih grupa. Pored toga, one uspostavljaju nadzor reosiguravača od strane nadležnih organa u njihovoj „matičnoj državi“, zahvaljujući kojem mogu da rade na prostoru EU.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Stabilan i integrisan finansijski sistem
- Raznovrsnija ponuda usluga na tržištu
- Sigurnost korisnika finansijskih usluga

Potpunim usklađivanjem zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU i njegovom pravilnom primenom stvaraju se preduslovi za visok stepen **stabilnosti finansijskog sistema**. Istovremeno, utiče se na **poboljšanje položaja učesnika na finansijskom tržištu**, kao i **korisnika finansijskih usluga**, kroz uređenje pitanja obavljanja delatnosti u ovoj oblasti, omogućava se **raznovrsnija ponuda usluga na tržištu**. S tim u vezi, poseban segment čini **zaštita potrošača**, koja se ogleda kroz njihovo informisanje o uslugama koje pružaju finansijske institucije, što, između ostalog, uključuje usluge u oblasti osiguranja, kredita ili platnog prometa.

Poglavlje

10

Informaciono društvo i mediji

Ovo poglavlje pokriva elektronske komunikacije, informaciono društvo i audiovizuelnu politiku.

Kada je reč o **elektronskim komunikacijama**, regulatorni okvir usmeren je na otvaranje tržišta telekomunikacija. Osnovni cilj je jačanje konkurentnosti, kroz stvaranje uslova za lakši ulazak na tržište i podsticanje investiranja u ovaj sektor. U okviru regulisanja tržišta, uloga EU je da utvrdi pravila koja će obuhvatiti sve telekomunikacione mreže i usluge; da obezbedi pravičan pristup osnovnim uslugama (telefon, faks, internet, besplatni hitni pozivi) po optimalnoj ceni svim korisnicima, uključujući osobe sa invaliditetom; da podstiče konkurentnost smanjujući dominantnu poziciju nacionalnih preduzeća u oblasti telekomunikacija, koja su imala monopol na određene usluge. U okviru elektronskih komunikacija i informacionog društva pregovara se i o obezbeđivanju nezavisnosti regulatora; fiksnoj širokopojasnoj mreži i širokopojasnoj mobilnoj telefoniji; uvođenju jedinstvenog broja za hitne slučajeve 112 i jačanju administrativnih kapaciteta nacionalnog regulatornog tela. U oblasti **informaciono društvo** regulatorni okvir usklađen je sa rasprostranjenim korišćenjem interneta u EU. Najveći izazovi u oblasti interneta, aktivnosti na internetu i IKT (informacionih i komunikacionih tehnologija) standarda su snabdevanje velikog broja virtuelnih adresa, skladištenje i transfer kapaciteta, kao i razvoj tehničkih standarda na teritoriji EU, kako bi se garantovala interoperabilnost, internet privatnost i pristupačnost interneta. Osnovni ciljevi u oblasti IKT, tačnije 13 specifičnih ciljeva koji se odnose na digitalnu transformaciju, nalaze se u Evropskoj strategiji iz 2010. godine, Digitalnoj agendi za Evropu (DAE). Oblast informacionog društva otvara prostor za pregovore o daljem usklađivanju sa propisima EU i razvoju u oblasti e-uprave, e-zdravlja, e-pra-

vosuđa i e-trgovine. **Audiovizuelna politika** formuliše se na nacionalnom nivou, a uloga EU je postavljanje osnovnih pravila i smernica vezanih za zajedničke interese, kao što su otvaranje tržišta Unije i slobodna konkurencija. U okviru televizijskih usluga, cilj regulative je koordinacija nacionalnog zakonodavstva, kako bi se: slobodno trgovalo TV programima i video-uslugama na zahtev; zaštitio kulturni diverzitet; televizijski kanali obezbedili bar polovinu vremena za emitovanje filmova i programa napravljenih u Evropi; kako bi se maloletnici zaštitili od neprikladnog TV sadržaja i obezbedila zaštita od neprimerenog oglašavanja u medijima. Ova oblast reguliše i prelazak sa analognog na digitalni sistem u okviru digitalne televizije; internet pristup evropskom kulturnom nasleđu; digitalne biblioteke, interaktivne medijske sadržaje u Evropi i zaštitu korisnika video-igara.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Pristupačnije usluge mobilne telefonije i rominga
- Zaštita maloletnika od neprimerenih medijskih sadržaja
- Digitalizacija
- Jedinstveni broj za hitne službe 112
- Elektronski potpis

Da li ste znali da su u EU regulisane cene roming operatera mobilne telefonije? Cene rominga u Evropskoj uniji ograničene su, pre nekoliko godina, konstantnim podsticajima Evropske komisije da mobilni operateri snize cene za korišćenje mobilnih telefona u inostranstvu. Dakle, jedna od povoljnosti je ta što se ulaskom u EU smanjuje cena poziva u romingu, kada se korisnik nalazi na području Evropske unije. Korist od **digitalizacije**, koja se u Srbiji sprovodi u okviru Evropske agende, imaće građani Srbije, operateri, kao i država. Digitalizacija će omogućiti krajnjim korisnicima **bolji kvalitet zvuka i slike, raznovrsniji sadržaj**, više radio i televizijskih programa, **nove usluge za osobe sa invaliditetom i starije osobe**, unapređene dodatne usluge i drugo. Državi će digitalizacija omogućiti efikasnije korišćenje radio-frekvencijskog spektra, korišćenje oslobođenog dela spektra za nove usluge, promociju razvoja tehnologije kao i nova radna mesta. U oblasti **mobilne telefonije**, građani Srbije će moći da biraju između velikog broja uslu-

ga i različitih operatera, zbog čega će **cene biti niže**. Korisnicima usluga omogućena je **slobodna promena operatera** u skladu sa njihovim potrebama, uz mogućnost **zadržavanja dotadašnjeg broja** i predbroja, bez obzira na mrežu u koju se prelazi. Uvodi se besplatni, jedinstveni evropski **broj za hitne službe 112**, koji se koristi u celoj Uniji. Moguće je pozvati broj 112 sa fiksnog i mobilnog telefona, kako bi se kontaktirala bilo koja hitna služba. U oblasti informacionog društva, uvodi se **elektronski potpis**, koji **štedi vreme i smanjuje troškove poslovanja**. U oblasti audiovizuelne politike, stvara se pravni okvir koji **štiti interese gledalaca**. **Trajanje reklamnih spotova** u okviru **sat vremena** u udarnom terminu na javnoj televiziji **ne sme da pređe 4 minuta**.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/culture/media/index_en.htm

Poglavlje 11 Poljoprivreda i ruralni razvoj

Zajednička poljoprivredna politika EU jedna je od najznačajnijih oblasti, kako u pogledu broja propisa koji regulišu ovu oblast, tako i u pogledu udela poljoprivrednog budžeta u ukupnom budžetu Evropske unije. Naime, veličina budžeta Zajedničke poljoprivredne politike je veoma visoka i iznosi nešto manje od 40% ukupnog budžeta EU. Glavni cilj Zajedničke poljoprivredne politike je da se obezbedi **stabilno snabdevanje tržišta poljoprivrednim proizvodima po pristupačnim cenama** što, sa druge strane, znači odgovarajući prihod za poljoprivredne proizvođače.

Ono što predstavlja **poseban izazov** u procesu pregovora za Srbiju jeste što se očekuju izvesne **promene** u okviru reformisane Zajedničke poljoprivredne politike EU za period **2014-2020**, kojima će administracija Srbije morati da se prilagodi.

Okosnicu poljoprivredne politike EU čini **podela na dva stuba**. Prvi stub čine direktna plaćanja i tržišne intervencije, dok se drugi stub odnosi na politiku ruralnog razvoja.

Direktna plaćanja podrazumevaju da, uz poštovanje određenih uslova (očuvanje životne sredine i zdravlja ljudi, bezbednost hrane, poštovanje dobrobiti životinja, održavanje zemljišta u dobrom stanju), **poljoprivrednici dobijaju podsticaje bez obzira na to kojom se vrstom proizvodnje bave**. Ovi podsticaji imaju za cilj da obezbede stabilan prihod bez obzira na tržišnu nestalnost i finansiraju se iz **Evropskog garantnog poljoprivrednog fonda**, kao i tržišne intervencije.

Tržišne intervencije se odnose na interventni otkup i druge oblike povlačenja proizvoda sa tržišta, podršku proizvodnji određenih proizvoda, sistem kvota, podršku proizvođačkim organizacijama (u sektoru voćarstva i povrtarstva). Neophodno je podvući da u ovoj oblasti, kao i u oblasti direktnih plaćanja, **država članica ne može imati svoje nacionalne mere**, već je **u pitanju politika na nivou EU**.

Ruralni razvoj obuhvata **mere** koje su neophodne za razvoj aktivnosti u ruralnim oblastima, a koje doprinose jačanju konkurentnosti poljoprivrede i šumarstva, poboljšanju biodiverziteta ruralnih područja, unapređenju kvaliteta života, kao i mere za podsticanje diverzifikacije ruralne ekonomije. **Sredstava za ove mere** obezbeđuju se **iz Evropskog fonda za ruralni razvoj**.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Podrška ruralnim područjima
- Direktna plaćanja poljoprivrednicima
- Pristup evropskom tržištu
- Elektronska baza poljoprivrednih podataka
- Organizacije poljoprivrednih proizvođača
- Mogućnost lakšeg planiranja u poljoprivredi

Rezultat usklađivanja Republike Srbije sa propisima Evropske unije u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja biće **pristup tržištu EU sa preko 500 miliona potrošača, uređenost proizvodnje, prerade i prodaje** poljoprivrednih proizvoda na zajedničkom tržištu, kao i sa trećim državama. Članstvo u EU omogućiće poljoprivrednicima **korišćenje sredstava iz fondova** za poljoprivredu i ruralni razvoj, poboljšati kvalitet proizvoda i samim tim znatno povećati njihovu konkurentnost na tržištu EU. Osnivanjem **Agencije za agrarna plaćanje**, tela koje će biti most između srpskih poljoprivrednika, nacionalnih institucija i institucija Evropske unije, omogućiće se da korisnici dobiju neophodna sredstva. Agencija će detaljno obrađivati svaki korisnički zahtev, odobravati ga u skladu sa važećim procedura-ma, a potom i isplaćivati naknade krajnjim korisnicima. Zbog svega navedenog, pregovori u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja biće izuzetno zahtevni.

Saznajte više:

<http://ec.europa.eu/agriculture/>

Poglavlje

12

Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna pitanja

EU primenjuje integrisani pristup kako bi obezbedila visok nivo javnog zdravlja, zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja bilja. Ovo se postiže primenom povezanih mera - **od farme do trpeze**, odnosno u celom lancu proizvodnje, prerade i distribucije hrane, sve do potrošača - kao i odgovarajućim nadzorom koji sprovode nadležni organi. Time se obezbeđuje **visok nivo zaštite života i zdravlja ljudi**, kao jednog od osnovnih ciljeva politika EU. Istovremeno, potrebno je obezbediti **efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU**, što je jedino moguće ukoliko su standardi bezbednosti hrane i hrane za životinje ujednačeni i dosledno primenjeni na **celoj teritoriji EU**.

Propisi Poglavlja 12 su izuzetno **brojni** i obuhvataju: bezbednost hrane; veterinarsku politiku; stavljanje na tržište hrane, hrane za životinje i sporednih proizvoda životinjskog porekla; bezbednost hrane za životinje; fitosanitarnu politiku i genetički modifikovane organizme.

Da bi postala usklađena sa standardima EU iz ove oblasti, Srbija treba da prenese propise EU i obezbedi njihovu potpunu **primenu**. Ovo podrazumeva da nadležni organi obavljaju inspekciju i nadzor, kao i da postoje potrebne **laboratorije**. Takođe, potrebno je obezbediti da svi subjekti u poslovanju s hranom budu dobro obučeni i svesni svoje odgovornosti.

Sistem bezbednosti hrane u EU zasnovan je na nekoliko načela: **odgovornosti** proizvođača (hrane, ali i hrane za životinje); **sledljivosti** hrane (sposobnost da se hrana, hrana za životinje, komponente hrane i životinje prate kroz sve faze u lancu); primeni sistema **analize rizika** (kako bi mere koje se primenjuju radi zaštite zdravlja bile efikasne, proporcionalne i jasno usmerene), kao i primeni načela **predostrožnosti** kada je to neophodno (**kako bi se u slučaju postojanja rizika, koji još uvek nije naučno razjašnjen, obezbedio visok nivo zaštite potrošača u EU**).

★ Koja je korist za Srbiju?

- Veća bezbednost hrane
- Praćenje hrane „od farme do trpeze“
- Izvoz srpskih proizvoda na evropsko tržište bez posebnih kontrola
- Tradicionalni proizvodi se i dalje mogu proizvoditi
- Kontrolisana upotreba pesticida

Srbija ima obavezu da prihvati i u potpunosti primeni propise EU iz ove oblasti u trenutku pristupanja. Međutim, zbog značaja trgovinske razmene sa EU, odnosno kako bi mogla da **svoju hranu izvozi na tržište EU**, Srbija već duži period prilagođava svoje standarde evropskim. **Srbija neće morati da se odrekne** svojih tradicionalnih proizvoda, kao što su sir ili **kajmak**. Ako se proizvode za potrošnju u sopstvenom domaćinstvu, i dalje će se proizvoditi kao do sada, ali će, ukoliko se plasiraju na tržište, morati da zadovolje određene higijenske standarde radi zaštite potrošača. Srbija će kao **rezultat procesa prilagođavanja** standardima EU, između ostalog, imati **unapređene objekte za proizvodnju i preradu mesa**, unapređen uzgoj životinja na farmama, bolje standarde dobrobiti životinja, kontrolisanu upotrebu pesticida u skladu sa standardima EU, **pouzdan sistem** nacionalnih **laboratorija**. Hrana koja se proizvodi u Srbiji imaće slobodan put do evropskih potrošača, a domaćim potrošačima biće garantovani isti visoki standardi bezbednosti hrane koju trenutno imaju evropski potrošači.

Poglavlje 13 Ribarstvo

Zajednička politika ribarstva Evropske unije obuhvata pitanja **iskorišćavanja i upravljanja ribljim bogatstvima**, pitanja uređenja tržišta ribljim proizvodima, pitanja strukturne politike, nadzora i kontrole, kao i međunarodnu saradnju u ribarstvu. **Politika** Evropske unije u oblasti **ribarstva reformiše se svakih deset godina**, kao odgovor na promene koje se odnose na količinu ribe, kao i na opšte privredne prilike u ribarstvu. Bez obzira što Srbija nema izlaz more, pregovori u ovom poglavlju će se odvijati kao u svim prethodnim proširenjima.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Kontrola nelegalnog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova
- Sertifikat o ulovu
- Podsticaji za unapređenje i očuvanje ribnjaka

Rezultat usklađivanja Srbije sa propisima Evropske unije u oblasti ribarstva biće ispunjenost zahteva u pogledu **kontrole nelegalnog, neprijavljenog i neregulisanog ribolova**, čime će se stvoriti uslovi za plasman proizvoda ribarstva na tržište EU, uz očuvanje nacionalnih vodnih resursa. Uspostaviće se

i pravni osnov za uvođenje **sertifikata o ulovu**. Takođe, nakon pristupanja EU biće obezbeđeni i **podsticaji za očuvanje i unapređenje ribnjaka**, kao i inovacije u oblasti **akvakulture**.

Poglavlje 14 Transport

Pravo EU koje se odnosi na **drumski transport** pokriva različite socijalne, tehničke, fiskalne, bezbednosne zahteve i zahteve zaštite životne sredine, sa ciljem promovisanja efikasnog prevoza putnika i robe i obezbeđivanja fer tržišnih uslova između transportnih operatera. Fokus regulative u **železničkom transportu** je pre svega na liberalizaciji ovog sektora i njegovom otvaranju prema konkurenciji, unapređenju interoperabilnosti i bezbednosti transportne mreže i razvijanju železničke transportne infrastrukture. U sektoru **vazdušnog transporta** reguliše se pitanje pristupa tržištu, kao i bezbednost vazdušnog saobraćaja, uz unapređenje prava i obaveza putnika. Regulatorna koja se tiče **unutrašnjeg vodnog transporta** prepoznaje ogroman potencijal vodnog saobraćaja kao alternativnog vida pre svega prevoza robe i ima za cilj promociju i jačanje konkurentnosti unutrašnjeg vodnog transporta u transportnom sistemu, kao i njegovo uključivanje u multimodalne (kombinovane) logističke tokove.

U okviru **kombinovanog transporta** pregovaraće se o izgradnji savremenog intermodalnog terminala.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Povećanje bezbednosti putnika
- Povoljnije cene i veći kvalitet transporta
- Nadzor nad radnim vremenom vozača
- Naknada štete putnicima usled različitih nepredviđenih okolnosti

Članstvo u Evropskoj uniji omogućava **povećanje bezbednosti transporta i bolju zaštitu putnika** u svim vrstama saobraćaja. Rast konkurencije transportnog tržišta vodi do **povoljnijih cena i boljeg kvaliteta usluga**. U drumskom saobraćaju dobit je veća bezbednost saobraćaja na putevima i bezbednost prevoza opasnih materija, potom uvođenje **digitalnih tahografa** - uređaja za digitalno beleženje vremena vožnje i odmora vozača. Na ovaj način omogućava se lakši nadzor nad radnim vremenom vozača, pravednija tržišna konkurencija s obzirom da se eliminiše nelojalna konkurencija prevoznika čiji vozači rade više od dopuštenih 9 sati dnevno i, što je najvažnije, doprinosi se povećanju bezbednosti svih učesnika u drumskom saobraćaju. U železničkom saobraćaju, uveće se fer pristup tržištu, vidljivi sistem naplate, pojednostavljena procedura za izdavanje licence, koji zajedno treba da ohrabre nove učesnike na tržištu i dovedu do njegovog otvaranja, uz jačanje uloge Direkcije za železnice kao regulatornog i

bezbednosnog tela. Unapređenje zaštite putnika u vazdušnom saobraćaju, pored ostalog, znači da, **u slučaju kada prevoznik kasni ili otkáže putovanje** a da razlog nisu vremenske nepogode, **on mora da obezbedi smeštaj i hranu putnicima**, kao i **naknadu štete** ukoliko je putnik traži. Takođe, dodatno se štite **prava osoba sa invaliditetom** u saobraćaju, a propisuje se i **obaveza jasnog isticanja pune cene karte**. Poboľšava se i regulatorna u oblasti pružanja usluga u vazdušnoj plovitbi i upravljanja vazdušnim prostorom. U unutrašnjem vodnom saobraćaju koristi se odnos na uspostavljanje rečnih informacionih servisa - **RIS** (koncepta usaglašanih telekomunikacionih usluga i informacionih sistema za podršku unutrašnjoj plovitbi i njene veze prema ostalim vidovima saobraćaja), u okviru koga se formiraju i podsistemi za **lociranje i praćenje brodova**, za **davanje elektronskih saopštenja brodarstvu**, kao i za **elektronsko prijavljivanje putovanja**.

Evropska unija je kao strateški cilj energetske politike kreirala politiku 20-20-20, koja podrazumeva:

- poboljšanje energetske efikasnosti za 20%;
- veću upotrebu obnovljivih izvora energije za 20%;
- smanjenje emisije CO₂ za najmanje 20% u odnosu na 1990. godinu.

Sigurnost snabdevanja energentima garantuje se pravnim tekovinama EU kojima se države članice obavezuju da drže u propisanim zalihama određene kategorije naftnih proizvoda, i da o svim aktivnostima koje služe ostvarenju navedenog cilja obavestavaju Evropsku komisiju. **Unutrašnje tržište električne energije i gasa je potpuno liberalizovano** u EU 2007. godine. Propisi pozivaju na **garantovanje univerzalnih usluga u sektoru energetike** kao i na **adekvatnu zaštitu osetljivih korisnika u svim oblastima**. Radi što boljeg funkcionisanja energetskog tržišta, zahteva se uspostavljanje nezavisnih regulatornih tela i nezavisnih sistemskih operatera prenosa.

U promovisanju **obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti** pravo EU propisuje proizvodnju i poboljšanje energetske efikasnosti kao oblasti koje će se prožimati. Prevažodno se ističe energetska efikasnost kao oblast koja će obeležiti sve energetske politike. Postavljaju se zahtevi ekološkog dizajna i energetskih oznaka.

Visok nivo **nuklearne bezbednosti i zaštite od rizika** je od izuzetne važnosti. **Euratom** u skladu sa svojim nadležnostima reguliše ovu oblast i ima ekskluzivna prava na zaključivanje ugovora o snabdevanju nuklearnim materijalima.

U vezi sa unutrašnjim energetskim tržištem, posebno **tržištem električne energije i gasa**, u predstojećem periodu Srbiju očekuje usklađivanje zakonodavstva sa **Trećim paketom propisa EU**, koji se tiče sekundarnog zakonodavstva. Neki od **ciljeva** Trećeg paketa su stvaranje potpuno **liberalizovanog tržišta**, postojanje jakih mera **zaštite potrošača**, potpuno nezavisnog regulatora i dobro razvijene i uređene vlasničke mreže.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Sigurno snabdevanje energijom
- Orijentacija ka obnovljivim izvorima energije
- Korišćenje evropskih fondova za održivu energetiku

Značaj oblasti energetike ogleda se u činjenici da je još 2006. godine stupio na snagu **Ugovor o osnivanju energetske zajednice** i da se od tada, preko tela **Energetske zajednice (EnZ)** stalno **prati i izveštava o stepenu usklađenosti propisa iz oblasti energetike sa pravnim tekovinama EU**. Ugovor o osnivanju Energetske zajednice potvrđen je kroz Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Kako je glavni zadatak Ugovora o osnivanju EnZ stvaranje stabilnog pravnog, ekonomskog i energetskog okvira, Srbija će pristupanjem EU obezbediti **sigurnost snabdevanja energijom, privući investicije u energetska infrastrukturu**, unaprediti zaštitu životne sredine i stvoriti **je-**

dinstven regulatorni prostor za trgovinu energentima. S tim ciljem su uspostavljena tri nivoa obaveza:

- Implementacija relevantnih pravnih tekovina Evropske unije u energetici, zaštiti životne sredine, korišćenju obnovljivih izvora energije i zaštiti konkurencije,
- Uspostavljanje posebnog regulatornog okvira koji će omogućiti efikasno funkcionisanje tržišta unutar Energetske zajednice i povezivanje sa tržištem Evropske unije i
- Stvaranje tržišta energije koja se prenosi **mrežama bez unutrašnjih granica**, unutar koga će biti razvijena **koordinacija uzajamne pomoći u slučaju poremećaja u energetskim mrežama ili spoljnih poremećaja** i mogućnost stvaranja zajedničke politike trgovine energijom sa učesnicima na tržištima van EU i Energetske zajednice.

Pravne tekovine EU o oporezivanju uglavnom pokrivaju oblast **indirektnog oporezivanja**, kako u pogledu **poreza na dodatu vrednost**, tako i u pogledu **akciza**. One propisuju definicije i načela poreza na dodatu vrednost. Akcize na mineralna goriva, duvanske proizvode i alkoholna pića podležu direktivama EU o strukturi akciza, minimalnim stopama za svaku grupu proizvoda, kao i proizvodnji, držanju, kretanju i praćenju akcizne robe. Proizvodi su podložni akcizama ukoliko se proizvode u Evropskoj uniji ili uvoze iz trećih država. Međutim, **akciza se plaća državi članici u kojoj je roba puštena u promet** (sa ograničenim izuzecima), i po stopama koje se primenjuju u toj državi članici.

U vezi sa **direktnim oporezivanjem**, pravne tekovine EU pokrivaju neke aspekte korporativnih poreza i uglavnom imaju za cilj **uklanjanje prepreka za prekogranične aktivnosti između preduzeća**. Pravne tekovine EU u oblasti direktnog oporezivanja uređuju određene aspekte **poreza na dobit i poreza na kapital**. Cilj politike EU u oblasti direktnog oporezivanja je otklanjanje poremećaja kod prekograničnih ekonomskih aktivnosti između privrednih društava unutar Evropske unije. Istovremeno, propisi EU u ovoj oblasti uređuju i obezbeđivanje **efektivnog oporezivanja prihoda od štednje**, u vidu kamata koje se isplaćuju fizičkim licima. Kodeks ponašanja za poslovno oporezivanje predstavlja političku obavezu država članica da **spreče štetne poreske mere**. Države članice se obavezuju da neće uvoditi nove, kao i da će ukinuti postojeće štetne poreske mere.

Zakonodavstvo EU u oblasti administrativne saradnje i uzajamne pomoći između poreskih organa država članica propisuje instrumente za razmenu podataka, sa ciljem rešavanja pitanja utaje i izbegavanja poreza, a istovremeno i omogućava uzajamnu pomoć država članica u oblasti povraćaja poreza.

Pravne tekovine EU u oblasti operativnog kapaciteta i kompjuterizacije obuhvataju pravila u vezi sa uspostavljanjem i funkcionisanjem različitih informacionih sistema za razmenu podataka između nacionalnih poreskih uprava.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Koordinacija poreskih sistema
- Elektronsko praćenje akcizne robe
- Kodeks ponašanja između država pri oporezivanju

U EU ne postoji obaveza usklađivanja svih vrsta poreza, a **harmonizacija u oblasti poreza** ima za cilj **koordinaciju poreskih sistema država članica EU radi izbegavanja nacionalnih poreskih mera koje bi mogle negativno da utiču na funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU**. Obaveza usklađivanja zakonodavstva postoji u oblasti posrednih poreza - poreza na dodatu vrednost (PDV) i akciza - na sledeće kategorije proizvoda: energente, duvanske proizvode i alkoholna pića. U pogledu poreza na dodatu vrednost, prema propisima EU, standardna stopa ne može biti niža od 15%, a države članice mogu da primenjuju i jednu ili dve snižene stope poreza na dodatu vrednost koje ne smeju da budu niže od 5%. U oblasti direktnog oporezivanja, pravna tekovina EU obuhvata samo određene aspekte oporezivanja dohotka od štednje fizičkih lica i poreza na dobit.

Korisni linkovi:

Informativni portal Evropske carine

http://ec.europa.eu/ecip/index_en.htm

Evropska komisija – Poreska i carinska unija

http://ec.europa.eu/taxation_customs/index_en.htm

Pravne tekovine EU u oblasti ekonomske i monetarne politike sadrže pravila kojima se zahteva **nezavisnost centralnih banaka** u državama članicama i zabranjuje direktno finansiranje javnog sektora od strane centralnih banaka i privilegovani pristup javnog sektora finansijskim institucijama. Od država članica se očekuje da koordinišu svoje ekonomske politike i poštuju pravila postupka prekomernog deficita i pravila **Pakta o stabilnosti i rastu**. Nacionalne centralne banke podležu Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i **Evropskoj centralnoj banci**. Nove države članice su takođe obavezne da poštuju **kriterijume za usvajanje evra**. Dok ne pristupe evrozoni, one će učestvovati u ekonomskoj i monetarnoj uniji kao države članice sa izuzećem i moraju da tretiraju svoju politiku deviznog kursa kao pitanje od zajedničkog interesa.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Zabrana privilegovanog pristupa javnog sektora finansijskim institucijama
- Potpuno nezavisna Narodna banka Srbije
- Poštovanje kriterijuma za usvajanje evra, po ispunjenju istih, pristupanje evrozoni

Države članice EU imaju obavezu da koordinišu nacionalne ekonomske politike kroz zajedničko planiranje integracije privreda, **podsticanje privrednog rasta, obezbeđivanje radnih mesta** i konkurentnosti evropske privrede kao celine. Jedan od važnih preduslova za funkcionisanje Ekonomske i monetarne unije je nezavisnost Evropske centralne banke i nacionalnih centralnih banaka država članica EU. Države članice imaju obavezu da fiskalnu politiku vode u skladu sa pravilima i načelima koja se primenjuju u EU, da izveštavaju o stanju budžetskog deficita i javnog duga, kao i da učestvuju u koordinaciji ekonomskih politika. U slučaju kada država članica ispuni kriterijume za uvođenje evra i uvede evro kao nacionalnu valutu, nacionalna centralna banka te države članice sprovodiće Zajedničku monetarnu politiku u saradnji sa Evropskom centralnom bankom i ostalim centralnim bankama evrozone.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/economy_finance/index_en.htm

Pravne tekovine EU u oblasti statistike se najvećim delom sastoje od **zakonodavstva koje ima direktnu primenu u državama članicama**. Pravne tekovine EU koje uređuju pitanje statistike sadrže i širok spektar metodoloških priručnika i uputstava u raznim statističkim domenima, kao što su poljoprivreda, ekonomska i monetarna politika, demografske i socijalne statistike i istraživanja. Međunarodni sporazumi ili međunarodni standardi, kao i kodeks prakse u statistici, obezbeđuju dalju osnovu za statističku proizvodnju.

Preduslov za kvalitetno funkcionisanje društva je solidna **baza pouzdanih i objektivnih statističkih podataka**, koja **pruža potrebne informacije** sa ciljem definisanja odluka na nivou Evropske unije, država članica, na lokalnom nivou, kao i u poslovnom sektoru. Istovremeno, pouzdana statistika je od izuzetnog **značaja za javnost** i medije radi što kvalitetnije **procene stanja u društvu i državi**. Iz ovih razloga zvanična statistika je jedna od osnova funkcionisanja EU. Pored značaja zvanične statistike EU, neosporan je i značaj statistika država članica, imajući u vidu da evropsku statistiku na državnom nivou izrađuju **nacionalni statistički zavodi**, a na nivou Evropske unije to čini **Statistički zavod Evropske unije - Eurostat**. Eurostat obrađuje i objavljuje **uporedive**

statističke podatke na evropskom nivou i nastoji da dođe do **zajedničkog statističkog „jezika“**, koji obuhvata koncepte, metode, strukture i tehničke standarde. Eurostat ne prikuplja podatke, već to čine države članice kroz rad svojih statističkih zavoda, koji proveravaju i analiziraju nacionalne podatke koje dostavljaju Eurostatu.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Mogućnost upoređivanja podataka i kvalitetnije procene stanja u društvu i državi

Pregovori o pristupanju Evropskoj uniji u okviru ovog poglavlja imaju za cilj **unapređenje nacionalnog statističkog sistema** i njegovo usklađivanje sa sistemom Evropske unije. Na ovaj način ide se u susret **poboljšanju kvaliteta, dostupnosti i uporedivosti statističkih podataka**, što dovodi do unapređenja svih standarda na kojima se zasniva zvanična statistika.

Saznajte više:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

Poglavlje

19

Socijalna politika i zapošljavanje

Najznačajniji ciljevi Evropske unije u ovoj oblasti su **poboljšanje sistema socijalne zaštite, povećanje obrazovnog nivoa radne snage, postizanje visoke stope zaposlenosti** uz posebnu brigu za kategorije koje su manje zastupljene na tržištu rada, obezbeđivanje odgovarajućih uslova rada, kao i **socijalno uključivanje**. Pravne tekovine EU u vezi sa socijalnom politikom i zapošljavanjem uključuju minimalne standarde u oblastima radnog prava, jednakih mogućnosti, zdravlja i bezbednosti na radu i borbe protiv diskriminacije. Države članice učestvuju u procesima EU u oblasti politike zapošljavanja, socijalnog uključivanja i socijalne zaštite. Socijalni partneri država članica učestvuju u socijalnom dijalogu na evropskom nivou. **Evropski socijalni fond** je glavni finansijski instrument kojim EU podržava sprovođenje svoje strategije zapošljavanja i doprinosi naporima za socijalno uključivanje.

U oblasti radnog zakonodavstva, uređena su pitanja u vezi sa pravima radnika i njihovom zaštitom u slučaju kolektivnog otpuštanja, stečaja i preseljenja poslovanja, prava radnika da budu informisani i konsultovani o pitanjima koja se odnose na njihov rad, kao i pravila koja se odnose na radno vreme, **bezbednost i zaštitu zdravlja na radu**.

Pravne tekovine EU u ovoj oblasti usmerene su i prema uspostavljanju **jednakih mogućnosti za sve**, zaštiti načela **jednaka zarada za jednak rad, zabrani diskriminacije** po bilo kojoj osnovi i **jačanju socijalnog dijaloga**.

U oblasti invaliditeta EU je usvojila strategiju koja ima za cilj da usmeri pitanja u vezi sa invaliditetom ka relevantnim politikama Evropske unije i da doprinese povećanju uključenosti osoba sa invaliditetom.

Uveden je i pojam **fleksigurnosti**, koji označava kombinaciju sigurnosti zapošljavanja i socijalne sigurnosti sa celoživotnim učenjem.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Poboljšanje sistema socijalne zaštite
- Povećanje obrazovnog nivoa radne snage
- Postizanje visoke stope zaposlenosti
- Zabrana diskriminacije pri zapošljavanju

Pristupanjem Evropskoj uniji, usvajaju se standardi na kojima se zasniva politika EU u ovoj oblasti koja promovise **savremene radne odnose** i socijalni dijalog između predstavnika radnika i poslodavaca. Cilj je **zaštita radnika**, ali i povećanje konkurentnosti. Posebno se insistira na **socijalnoj odgovornosti preduzeća**, kroz uključivanje socijalnih i ekoloških problema u poslov-

ne strategije. Najvažniji benefiti tiču se mogućnost jednostavnijeg zapošljavanja na evropskom tržištu rada, bolji izgledi za zapošljavanje za sve nezaposlene građane, bolji pristup mlađe populacije tržištu rada, bolji vidovi zaštite na radu. Takođe, kada postane država članica Srbija će imati pristup znatno većim sredstvima iz budžeta EU za finansiranje projekata vezanih za socijalnu politiku i zapošljavanje.

Korisni linkovi:

Evropska komisija – Zapošljavanje, socijalna putanja i inkluziju

<http://ec.europa.eu/social/home.jsp?langId=en>

Zapošljavanje mladih

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1036>

Evropska strategija zapošljavanja

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=101>

Poglavlje 20 Preduzetništvo i industrijska politika

Industrijska politika EU ima za cilj da **promoviše industrijske strategije** koje bi **povećale konkurentnost**, ubrzale prilagođavanje na strukturne promene, podsticale **stvaranje povoljnog poslovnog okruženja** širom EU, povećanje domaćih i stranih investicija i poboljšanje opšteg poslovnog ambijenta u kome posluju mala i srednja preduzeća, a podstiču se i **preduzetništvo i inovacije**. Pored industrijske strategije, ova politika EU podrazumeva **privatizaciju i restrukturiranje** i podjednako se odnosi na kompanije, industrijske sektore i evropsku industriju u celini.

Pravne tekovine Evropske unije se u Poglavlju 20 - Preduzetništvo i industrijska politika velikim delom sastoje od **načela** politike, preporuka i zaključaka Saveta koji imaju za cilj da poboljšaju formulisanje i koordinaciju politike preko preduzeća na unutrašnjem tržištu, na osnovu zajedničke definicije malih i srednjih preduzeća. Ovo znači da pravne tekovine EU u ovoj oblasti, u principu, **ne zahtevaju prenošenje propisa u domaće zakonodavstvo** ili posebne mere za sprovođenje i primenu. Dakle, industrijska politika se delimično vodi na nacionalnom, a delimično na nadnacionalnom, odnosno evropskom nivou.

Instrumenti preduzetničke i industrijske politike su razvijeni u okviru EU programa za konkurentnost i inovacije (CIP), 2007-2013. Njegov specifični podprogram pod nazivom „Preduzetništvo i inovacije“ (*Entrepreneurship and Innovation Programme - EIP*), pruža finansijsku podršku preduzećima i donosiocima odluka u ovoj oblasti i usmeren je na aktivnosti koje promovišu pristup finansijama, poslovne usluge, evropske i nacionalne inovacione politike i politike podrške malim i srednjim preduzećima. Instrumenti politike preduzetništva i industrijske politike uključuju finansijsku podršku i regulatorne mere, kao i odgovarajuće kapacitete na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Razvoj konkurentnosti malog i srednjeg preduzetništva
- Podstrek za preduzetništvo mladih
- Restrukturiranje javnih preduzeća

Ovo poglavlje ubraja se u lakša poglavlja za pregovaranje. Do sada nijedna država članica sa kojom su pregovori okončani nije tražila prelazne periode, niti posebne dogovore u okviru ovog poglavlja. U okviru pregovora, od država kandidata se zahteva da predstavljaju politiku industrije i strategiju restrukturiranja, kako bi se procenilo da li su njihove industrijske politike u skladu sa principima EU, posebno u pogledu privatizacije i restrukturiranja. Na primer, **sva preduzeća u državnom vlasništvu u Srbiji** moraću da prođu kroz **postupak restrukturiranja**,

što podrazumeva strukturne i organizacione promene u tim preduzećima i njihovu **pripremu za samostalno i konkurentno učešće u tržišnoj utakmici**. Industrijska politika je tesno povezana sa drugim pregovaračkim poglavljima, posebno sa **politikom konkurencije** (uključujući državnu pomoć), jer industrijska **politika EU ima nadležnosti u kontroli i ograničavanju subvencija** i drugih oblika državne pomoći, kako na nacionalnom, tako i na nivou EU.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/growth/smes/index_en.htm

Poglavlje **21** Transevropske mreže

Ideja transevropskih mreža pojavila se prvi put krajem osamdesetih godina u kontekstu Jedinog evropskog tržišta. Stvaranje transevropskih mreža je značajan element ekonomskog rasta i povećanja zaposlenosti u Evropskoj uniji.

Transevropske transportne mreže (TEN-T) doprinose održivom i multimodalnom razvoju transportnog sistema i otklanjaju eventualne zastoje pri odvijanju saobraćaja. Transportne mreže igraju veliku ulogu u obezbeđivanju održive mobilnosti, spajajući konkurentsku sposobnost Evropske unije i dobrobit stanovnika Evropske unije, uz istovremeno obezbeđivanje transporta robe i putnika. Imajući u vidu porast broja država članica koji se očekuje do 2020. godine, utvrđena je lista prioriternih transnacionalnih projekata u skladu sa njihovim strateškim značajem. Nova infrastrukturna politika EU predviđa formiranje „core network” do 2030. godine, koja će obuhvatati 9 glavnih koridora. Cilj je transformacija konekcija na liniji istok-zapad, unapređenje infrastrukture graničnih prelaza, unapređenje funkcionisanja različitih vidova saobraćaja i doprinos ciljevima Evropske unije u oblasti klimatskih promena.

Transevropske energetske mreže (TEN-E) obuhvataju prenos i skladištenje gasa, kao i prenos električne energije, i u velikoj meri doprinose postojanju integrisanog tržišta električne energije i gasa. TEN-E treba da odgovore na sve veći značaj sigurnosti i diverzifikacije snabdevanja Unije energijom, obuhvatajući energetske mreže država članica i država kandidata, i obezbeđujući usklađeni rad energetskih mreža EU i susednih država. Glavni ciljevi politike u ovoj oblasti su sigurnost snabdevanja i funkcionalno unutrašnje tržište energije. Ovo je definisano u smernicama za transevropske energetske mreže iz 2006. godine, kojima su utvrđeni i rangirani po važnosti prioritetni projekti, projekti od zajedničkog interesa i projekti od evropskog interesa u ovoj oblasti.

Transevropske telekomunikacione mreže se uglavnom odnose na razvoj mreža i distribuciju povezanih usluga u okviru određenog programa Unije.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Kvalitetna i moderna infrastruktura
- Finansijska podrška EU za infrastrukturni razvoj

Kada se bude definisalo koji energetske i saobraćajni pravci u Srbiji postaju deo zajedničke transevropske mreže, može se očekivati finansijska pomoć Evropske unije, deo novca iz fondova, kao i zajmovi od Evropske investicione banke. Kvalitetna i moderna infrastruktura imaće za posledicu povećanje prometa u svim oblicima saobraćaja, gde se posebno ističu železnički i rečni saobraćaj, koji su ekološki najprihvatljiviji.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/tentec/tentec-portal/site/index_en.htm

Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

Poglavlje 22 obuhvata propise koji se odnose na **planiranje i sprovođenje kohezione politike EU, korišćenjem evropskih strukturnih i investicionih fondova**. Reč je o uredbama kojima se definišu konkretni ciljevi kohezione politike EU za period 2014-2020, fondovi za njenu realizaciju (**Evropski fond za regionalni razvoj, Evropski socijalni fond i Kohezioni fond**), aktivnosti koje mogu biti finansirane (poput izgradnje i unapređenja infrastrukture, razvoja obrazovanja i stručnog usavršavanja, istraživanja, inovacija, preduzetništva itd.), principi i pravila za pružanje podrške i iznos raspoloživih finansijskih sredstava, sa metodologijom/kriterijumima za utvrđivanje iznosa podrške državama članicama EU. Ovim propisima takođe je utvrđen i neophodni strateško-programski okvir, odnosno konkretni programski dokumenti (**partnerski sporazum i operativni programi**), koje je neophodno usaglasiti sa Evropskom komisijom, i institucionalni okvir za upravljanje navedenim programima. **Uspostavljanje sistema za upravljanje fondovima/programima u funkciji ukupnog razvoja države članice** predstavlja okosnicu ovog poglavlja. Budući da je reč o sistemu koji treba da obezbedi **efektivno, efikasno i vidljivo korišćenje fondova za potrebe realizacije ekonomskog i društvenog razvoja država članica**, uspostavljanje ovog sistema - uključujući pitanja planiranja/programiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije i finansijskog upravljanja i kontrole - predstavlja značajan izazov.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Korišćenje strukturnih fondova
- Decentralizacija upravljanja sredstvima

Iskustva država članica koje su 2007. godine pristupile EU, upućuju na to da ako se država dobro ne pripremi za apsorpciju sredstava, može da postane neto kontributor/neto davalac, umesto neto korisnika budžeta EU. Tako je, na primer, od ukupno predviđenih sredstava namenjenih Rumuniji, zaključno sa junom 2013. godine **iskorišćeno/povučeno svega 26% (u Bugarskoj 40%)**. Iz ovog razloga, osnovni instrument finansijske pomoći EU u prepristupnom periodu, **IPA**, navodi kao jedan od dva strateška cilja - pored podrške sprovođenju političkih, ekonomskih, pravnih i institucionalnih reformi - i pripreme za

sprovođenje kohezione politike EU. Evropska unija u kontinuitetu podržava napore na sprovođenju aktivnosti koje su usmerene ka uspostavljanju **decentralizovanog sistema za upravljanje (prepristupnim) fondovima u Republici Srbiji**, kao okosnici budućeg sistema za upravljanje postpristupnim - strukturnim fondovima i Kohezionim fondom EU.

Pravosuđe i osnovna prava

Kada je reč o Poglavlju 23 Pravosuđe i osnovna prava, potrebno je istaći da je to **ново poglavlje**, uvedeno nakon petog i šestog talasa proširenja Evropske unije 2004. i 2007. godine. Prethodno je postojalo jedno poglavlje za oblast pravosuđa i unutrašnjih poslova, koje je već u slučaju pristupnih pregovora sa Hrvatskom podeljeno na dva - Pravosuđe i osnovna prava i Pravda, sloboda i bezbednost. Pre svega, materija o kojoj se pregovara u ovom poglavlju odnosi se na **ispunjavanje političkih kriterijuma** koji su osnovni preduslov daljih evropskih integracija država u procesu pristupanja. Veoma je mali broj propisa na nivou Evropske unije koji regulišu materiju koja je obuhvaćena ovim poglavljem, jer je **najvećim delom ostavljeno državama članicama da na najbolji način uredi ova pitanja** i da kroz najbolju evropsku praksu poštuju standarde koji su temeljne vrednosti na kojima počiva Evropska unija.

Uzimajući u obzir i novi pristup pregovorima, koji u centar pregovaračkog procesa stavlja vladavinu prava, Srbija će u sprovođenju reformi u poglavljima 23 Pravosuđe i osnovna prava i 24 Pravda, sloboda i bezbednost morati da dostigne visok nivo ispunjenosti kriterijuma - za koje će države članice smatrati da su u skladu sa standardima koji postoje u okviru EU.

Ovo poglavlje ima četiri osnovna dela, i to su: reforma pravosuđa, borba protiv korupcije, osnovna prava i prava građana EU.

Reforma pravosuđa obuhvata neophodnost da ono postane nezavisno, nepristrasno, efikasno, odgovorno i profesionalno. **Nezavisnost** se pre svega ogleda u načinu izbora sudija i tužilaca, koji mora biti oslobođen od bilo kakvog političkog uticaja. Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca, kao najviša tela u pravosuđu, moraju biti nezavisni. **Nepristrasnost** se obezbeđuje kroz precizno definisan sistem napredovanja u karijeri, ali i potpuno automatizovan sistem dodeljivanja predmeta. **Efikasnost** se odnosi na dužinu trajanja postupka, te će rešavanje pitanja zaostalih predmeta umnogome doprineti pozitivnoj oceni efikasnosti pravosuđa. Jasno postavljen sistem **odgovornosti** nosilaca pravosudnih funkcija takođe je neophodan preduslov da posao koji obavljaju donosi rezultate u zaštiti prava građana. **Profesionalnost** nosilaca pravosudnih funkcija se pre svega ogleda u tome da dobro poznaju zakonodavstvo koje treba da primenjuju. To se postiže stalnom obukom sudija i tužilaca, koja će posebno biti usmerena na evropsko zakonodavstvo.

Borba protiv korupcije obuhvata nekoliko aspekata, i to **preventivno delovanje**, represiju u smislu **procesuiranja krivičnih dela** korupcije i **institucionalni okvir**, koji mora biti postavljen tako da obezbedi efikasno rešavanje ovog pitanja. Pod prevencijom se prvenstveno misli na uklanjanje svih mogućih rizika koji pogoduju korupciji. Kada je reč o represiji, biće potrebno pokazati efikasnu borbu protiv korupcije na svim nivoima, u smislu procesuiranja i kažnjavanja zbog koruptivnih krivičnih dela. Uz statistiku, koja će biti dokaz o rezultatima borbe protiv korupcije, biće potrebno ojačati administrativnu strukturu - i to policije, tužilaštva i sudstva - kada se radi o procesuiranju ovih krivičnih dela.

Osnovna prava obuhvataju čitav spektar **obezbeđivanja zaštite ljudskih i manjinskih prava**. Evropska povelja o ljudskim pravima i slobodama je deo pravnih tekovina Evropske unije, što je uvedeno članom 6. Lisabonskog ugovora i predstavlja primarno pravo Evropske unije jer ima istu pravnu snagu kao osnivački ugovori. Međutim, kada je reč o temeljnim vrednostima na kojima počiva EU - a to je zaštita ljudskih prava - pravne tekovine Evropske unije obuhvataju i sve međunarodne instrumente u ovoj oblasti, a pre svega međunarodne instrumente usvojene u okviru Saveta Evrope i Ujedinjenih nacija. Svakako najznačajniju ulogu ima **Konvencija Saveta Evrope o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine**, ali i niz drugih konvencija koje je Savet Evrope usvojio na temu zaštite manjina, kulturnih prava, zaštite dece, zaštite podataka i dr.

Prava građana EU se odnose i na preuzimanje pravnih tekovina Evropske unije kojima je regulisano **kako se glasa i kandiduje za izbore za Evropski parlament**, ali i **za izbore na lokalnom nivou u okviru Evropske unije**. U ovoj oblasti se definiše i **pravo slobodnog kretanja i prebivališta** u okviru Evropske unije, što podrazumeva i diplomatsku i konzularnu zaštitu građana EU od strane diplomatsko-konzularnog predstavništva bilo koje države članice.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Nezavisno, nepristrasno, efikasno, odgovorno i profesionalno pravosuđe
- Suđenje u razumnom roku
- Borba protiv korupcije
- Puna zaštita ljudskih i manjinskih prava

Da bi ispunila uslove iz ovog poglavlja, Srbija treba da sprovede brojne reforme i aktivnosti koje imaju direktan uticaj na svakodnevni život građana. Ustanovljavanje pouzdanog pravosudnog sistema, u kome će **građani moći da zaštite svoja prava i da u optimalnom roku dobiju konačne presude**, osnovna je dobit svih aktivnosti koje se preduzimaju u oblasti reforme pravosuđa. Osim toga, uz efikasan pravosudni sistem i efikasnu borbu protiv

korupcije, Srbija postaje država koja ima **stabilan pravni sistem** i pouzdana država koja na taj način **privlači strane investitore**. Poboljšanje zaštite ljudskih i manjinskih prava svakako utiče na svakog građanina, što je stepen tih prava veći, građanima se omogućava uživanje sve više prava koja su tekovina modernih demokratskih društava. Evropska unija usmerava pažnju i očekuje značajan napredak u oblastima: **sprečavanja svih oblika diskriminacije**, zaštite prava nacionalnih manjina, poboljšanja položaja Roma, prava LGBTI populacije, ostvarenja slobode medija, zaštite prava dece, zaštite prava žena, zaštite osoba sa invaliditetom, pristupa pravdi, reforme zatvorskog sistema, sprečavanja torture, zaštite izbeglica i interno raseljenih lica, rešavanja pitanja nestalih lica, zaštite podataka o ličnosti.

Poglavlje

24

Pitanja pravde, slobode i bezbednosti

Jedan od ciljeva koje je Evropska unija sebi postavila je kreiranje prostora pravde, slobode i bezbednosti. Pravne tekovine u ovoj oblasti se veoma brzo razvijaju i - sa dodatnim nadležnostima koje EU ima u ovim oblastima nakon svake izmene osnivačkih ugovora - sve je veći broj propisa koji definišu zajedničke standarde. Kada je reč o zahtevima iz pregovaračkog procesa za države kandidate, ovo poglavlje je podeljeno na više oblasti.

Pravne tekovine EU u oblasti **azila** odnose se na zajedničke standarde koje države članice moraju da usvoje, a koje obuhvataju osnovne procedure za rešavanje o zahtevima za azil; prava koja imaju tražioci azila; uslove za odobravanje azila; prava koja imaju lica kojima je odobren zahtev za azil; privremenu zaštitu u slučaju masovnog priliva izbeglica, kao i sistem koja je država članica EU nadležna za rešavanje o podnetom zahtevu za azil, kako bi se sprečile zloupotrebe. Takođe, ustanovljena je i prateća baza podataka EURODAK, koja sadrži biometrijske podatke tražilaca azila.

Pitanje legalnih i neregularnih **migracija** je veoma značajno za EU, a pre svega kako je to pitanje rešeno u trećim državama koje se graniče sa EU. Srbija ima specifičan geografski položaj i nalazi se na migratornim rutama ka Evropskoj uniji. Kada je reč o legalnim migracijama, Srbija će morati da uskladi svoje zakonodavstvo koje se odnosi na spajanje porodica, dozvole za rad za strane državljane, dokumenta za strance i uopšte pravila o kretanju i boravku stranaca - sa pravnim aktima EU koja se odnose na ovo pitanje. Neregularne migracije predstavljaju značajan problem u svim evropskim državama, pa je neophodno da se propisi koji se odnose na ovo pitanje u potpunosti usklade. Značajan deo teme neregularnih migracija čine i pitanja readmisije i reintegracije povratnika, kako ne bi dolazilo do sekundarnih migracija.

Evropska unija je usvojila listu država čijim državljanima je potrebna **viza** za prelazak spoljnih granica EU i listu država čiji državljani su izuzeti od te obaveze. Srbija se nalazi na listi država kojima nije potrebna viza za Šengen države. Srbija će trenutkom prijema morati da uskladi svoju listu sa viznom listom EU. Kodeks o vizama je najvažniji pravni akt EU za sprovođenje vizne politike.

Šengen pravne tekovine su, kao deo pravnih tekovina, najveći nivo integracije država članica EU u ovom poglavlju. Ukidanjem unutrašnjih granica između država članica EU, uveden je sistem koji pomaže sprečavanje zloupotreba. Potrebno je istaći da datumom prijema u EU Srbija neće postati deo Šengen sistema, već će to biti predmet naknadne odluke Saveta. U oblasti **kontrole spoljnih granica EU**, najvažniji pravni akt je Kodeks o granicama Šengena.

Za oblast **borbe protiv organizovanog kriminala** su, osim pravnih propisa EU, veoma značajne i konvencije UN i Saveta Evrope, ali pre svega treba istaći Palermo konvenciju - Konvenciju UN za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala koja definiše osnove za dalje rešavanje ovog pitanja. Visokotehnoški kriminal i pravni propisi koji se na to odnose su takođe predmet razgovora u okviru ovog poglavlja. Sprečavanje

pranja novca, odnosno, krivični aspekt tog pitanja, razmatra se i kroz ovo poglavlje, iako se obrađuje u okviru poglavlja koje se odnosi na kretanje kapitala.

Osim pravnih propisa koji se odnose na represiju, kada je reč o **trgovini ljudima**, dosta pažnje u okviru ove teme mora biti posvećeno i prevenciji, ali i zaštiti žrtava. Posebna pažnja u pravnim propisima EU koji normiraju ovu temu posvećuje se zaštiti dece i žena.

Terorizam kao pojava, nakon napada u SAD i Madridu, je veoma visoko na agendi EU. Očekuje se aktivno učestvovanje u sprečavanju terorističkih napada, onemogućavanju finansiranja terorizma i razmeni informacija.

U **borbi protiv droga**, preventivno delovanje je veoma bitan aspekt i biće neophodan intenzivan rad kako bi se smanjio broj zavisnika od droga. Jedno od značajnih pitanja koje se javlja je i uništavanje zaplenjenih droga, kao i pitanje kontrolisanih supstanci i liste prekursora. Evropski monitoring centar za droge i zavisnost od droga je forum na kome države članice razmenjuju prakse i iskustva kako bi se ovo pitanje na nivou EU što efikasnije rešavalo.

Osnova borbe protiv svih oblika kriminala u okviru EU je **saradnja među policijama** država članica. Zato je neophodno da Srbija pokaže spremnost na saradnju sa svim državama članicama EU u svim pitanjima koja su značajna za efikasan rad ovih službi.

Pravosudna saradnja u građanskim stvarima se odnosi na evropsko ugovorno pravo, na prava u građanskim i trgovinskim stvarima, na pravo koje se primenjuje na ugovorne obaveze, priznavanje i izvršenje presuda u građanskim pitanjima, medijaciju, stečajno pravo, nasleđivanje i dr.

Pravosudna saradnja u krivičnim stvarima obuhvata ekstradiciju, Evropski nalog za hapšenje, saradnju sa Evropskom jedinicom za pravosudnu saradnju (EUROJUST), Evropski nalog za dokaze, diskvalifikacije i dr.

Najveći deo **carinske saradnje** se pregovora kroz posebno pregovaračko Poglavlje 29 koje se odnosi Carinsku uniju, a u okviru Poglavlja 24 razmatraju se samo pitanja saradnje carinskih službi u kontekstu borbe protiv svih oblika kriminalnih radnji. Kao jedan od osnovnih dokumenata kojima će Srbija pristupiti nakon članstva navodi se Napulj II konvencija koja se odnosi na međusobnu saradnju carinskih službi država članica EU.

Pitanje **krivotvorenja evra** se razmatra i u okviru Poglavlja 32 - Finansijska kontrola, osim njegovog krivičnog aspekta, za koji se usklađivanje očekuje kroz ovo poglavlje.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Veća bezbednost građana Srbije
- Mogućnost slobodnog kretanja kroz EU
- Smanjenje stope prekograničnog kriminala, trgovine drogom, oružjem i ljudima
- Borba protiv terorizma

Jedno od najvećih dostignuća zajedničkih politika EU je ukidanje unutrašnjih granica između država članica. To je dovelo do potrebe za većom unutrašnjom bezbednošću svih građana, koja je neraskidivo povezana sa saradnjom sa drugim državama radi sprečavanja spoljnih pretnji. U svakom slučaju, i u procesu pristupanja i kada Srbija postane članica, uvođenjem standarda i usklađivanjem sa pravnim tekovinama u ovoj oblasti **bezbednost građana Srbije će biti veća**, pravna država i vladavina prava će biti zaštićene, a Srbija će postati deo jednog velikog sistema koji sve izazove kada je reč o bezbednosti građana rešava razmenom informacija i bliskom saradnjom.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm#newsroom

Cilj politike EU u oblasti nauke i istraživanja je stvaranje **naučnog i tehnološkog sistema kao jednog od ključnih činilaca održivog i privrednog razvoja**. Pravne tekovine EU u oblasti nauke i istraživanja, u skladu sa Ugovorom o funkcionisanju EU, zahtevaju od država članica da preduzmu korake i sprovedu potrebne aktivnosti da bi se realizovao Evropski istraživački prostor, kao i da preduzmu neophodne mere da obezbede primenu **Okvirnog programa istraživanja**.

Načelno posmatrano, pravne tekovine EU na polju nauke i istraživanja **ne zahtevaju transpoziciju pravila EU u nacionalni pravni poredak**. Uspešno sprovođenje pravnih tekovina EU na ovom području uglavnom podrazumeva ispunjavanje uslova koji su neophodni radi delotvornog učešća u programima istraživanja, radi integrisanja u Evropski istraživački prostor i radi **doprinosa Uniji inovacija**.

Istraživačka politika u EU ima za cilj da ojača naučne i tehnološke osnove Evropske unije, stvaranjem **Evropskog istraživačkog prostora** u kome **se istraživači, naučna i tehnološka saznanja slobodno kreću** i koje **podstiču konkurentnost** (uključujući tu i svoje privrede), promovišući sve neophodne istraživačke aktivnosti, obavezno uključujući tu i mere koje se zasnivaju na drugim politikama EU.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Učešće u brojnim naučnim programima
- Podstrek za inovacije i istraživanja
- Mobilnost istraživača

Pristupanjem naučnom sistemu Evropske unije, državama članicama se otvaraju mogućnosti punopravnog učešća u programima EU za nauku i istraživanje, što omogućava **uključivanje njenih naučnika u međunarodne projekte** i obezbeđivanje dodatnih sredstava za finansiranje istraživanja. **Ukupnom napretku i poboljšanju kvaliteta života** u velikoj meri doprinose zajednički programi delovanja u nauci, istraživanju i inovacijama. Na taj način države članice EU mogu postizati bolje zajedničke rezultate i viši nivo konkurentnosti na globalnom planu. Za mlade naučnike u Srbiji, ovo predstavlja novu šansu da predstave i razvijaju svoje potencijale van granica Srbije. Naučnici i istraživači

imaće mogućnost da u sklopu brojnih međunarodnih projekata uspostave intenzivnu saradnju, ojačaju kapacitete, iskoriste brojne mogućnosti u ovoj oblasti, kako bi promovisali napredak i razvoj nauke.

Saznajte više:

<http://ec.europa.eu/research/index.cfm>

Oblasti obrazovanja i obuka, mladih i kulture prvenstveno su **u nadležnosti članica Evropske unije**. Ugovor o funkcionisanju Evropske unije predviđa da Evropska unija treba da pospešuje saradnju država članica i da podržava i upotpunjuje njihov rad, uz puno **poštovanje njihove odgovornosti za sadržaje** koji se izučavaju, organizaciju obrazovanja i stručnog usavršavanja, kao i njihove **nacionalne i regionalne kulturne raznolikosti**.

Polazeći od navedenog, pravne tekovine EU u oblasti obrazovanja i kulture sastoje se pre svega od okvira za saradnju, koji čine **programi i otvoreni metod koordinacije** koji treba da doprinese približavanju nacionalnih politika i ostvarivanju zajedničkih ciljeva. U oblastima obrazovanja i omladine države članice treba da obezbede valjano **upravljanje decentralizovanim programima EU**. Pravne tekovine EU takođe nalažu državama članicama da omoguće **obrazovanje dece radnika migranata** koji dolaze iz drugih država članica, kao i da **spreče diskriminaciju** državljana članica EU.

Kada je reč o oblasti kulture, **UNESCO Konvencija o zaštiti i podsticanju raznolikosti kulturnog izraza iz 2005.** godine, koju su članice EU ratifikovale, predstavlja glavnu komponentu pravnih tekovina Evropske unije. EU takođe pomaže **promovisanje** tema u vezi za **sportom** u Evropi.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Unapređenje obrazovnog sistema, školske infrastrukture, kvalifikacija nastavnog osoblja
- Studiranje na evropskim univerzitetima pod jednakim uslovima
- Mobilnost mladih i studenata
- Programi razmene i volontiranja

Potrebno je da sve države članice uspostave **nacionalne agencije** i da odrede nacionalna tela za nadzor nad implementacijom relevantnih programa EU, na primer trenutno „Celoživotnog učenja“ i programa „Mladi u akciji“, koji podrazumeva **programe razmene, volontiranja i različitih obuka širom EU**. Kada Srbija postane članica EU njeni državljani će moći da **studiraju na evropskim univerzitetima pod istim uslovima** kao i državljani države članice u kojoj se nalazi univerzitet, odnosno mogu biti oslobođeni plaćanja školarine ili će plaćati isti iznos kao i ostali državljani država članica. Kada je reč o politikama u oblasti kulture, omogućiće se **razvoj, očuvanje i promovisanje kulturne raznolikosti**.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/

Poglavlje 27 Životna sredina i klimatske promene

Politika životne sredine EU ima za cilj da promoviše održivi razvoj i očuva životnu sredinu za sadašnje i buduće generacije. Direktne koristi koje donosi ova politika su opšte: bolje zdravlje stanovništva, očuvanje prirodnih resursa, konkurentna privreda, bolji kvalitet života. Važan deo politike EU je i borba protiv klimatskih promena na globalnom nivou.

Politika EU u oblasti životne sredine zasniva se na načelima **preventivnog delovanja**, načelu „**zagađivač plaća**“, borbi protiv narušavanja životne sredine na samom **izvoru zagađenja, zajedničkoj odgovornosti** između EU i država članica i **uključivanju zaštite životne sredine u druge politike EU**. Propisi EU iz oblasti životne sredine su izuzetno obimni i čine približno jednu trećinu ukupnog broja propisa EU. Prenošenje propisa Evropske unije u nacionalni pravni sistem je samo prvi korak u procesu prilagođavanja EU standardima. EU politika zaštite životne sredine podrazumeva i adekvatnu **primenu i sprovođenje propisa** - na nacionalnom, ali i lokalnom nivou. Neophodne su značajne investicije, usled administrativnih troškova, ulaganja u infrastrukturu, kao i održavanja postrojenja. Značajan deo troškova dostizanja EU standarda finansiraće se kroz fondove EU.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Održiv sistem zaštite životne sredine
- Čistiji vazduh i voda
- Zaštita flore i faune
- Upravljanje otpadom

Cilj je da se u Srbiji uspostavi održiv sistem zaštite životne sredine, kao i značajna uključenost ove politike u ostale sektore. Na ovaj način, obezbeđuju se preduslovi za **bolje zdravlje, bolji kvalitet života građana i konkurentnu privredu**. Istovremeno, kroz pregovore treba obezbediti dovoljno dug prelazni period kako bi se infrastruktura i postrojenja u Srbiji prilagodili visokim EU standardima. Srbija će nakon usklađivanja i primene odgovarajućih normi osigurati **visoke ekološke standarde**, veći kvalitet vazduha i vode, očuvanje biodiver-

ziteteta i integrisani sistem upravljanja otpadom. Ulaganjem u zaštitu životne sredine, Srbija će poboljšati i svoj položaj turističke destinacije, što će doprineti razvoju turizma.

Korisni linkovi:

Evropska komisija – Životna sredina

http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

Evropska nedelja mobilnosti

<http://www.mobilityweek.eu/>

Evropska zelena nedelja

<http://ec.europa.eu/environment/greenweek/>

Poglavlje

28

Zaštita potrošača i zaštita zdravlja

Poglavlje 28 je podeljeno na dva dela i odnosi se na politiku **zaštite potrošača** i politiku **zaštite javnog zdravlja**. Pravne tekovine EU u oblasti zaštite potrošača regulišu **bezbednost potrošačke robe i zaštitu ekonomskih interesa potrošača** u brojnim pojedinačnim sektorima. One podrazumevaju opšti okvir finansiranja i pravila koja regulišu zaštitu potrošača na nivou Evropske unije i nivou država članica, uključujući mere zabrane i pristup pravdi, uz mere za poboljšanje saradnje između vlasti država članica. Harmonizacija pravila o zaštiti potrošača ima za cilj da odstrani prepreke na tržištu i da omogući integrisani ekonomski prostor, tako da usluge i robe mogu da cirkulišu sa istim standardima bezbednosti i kvaliteta i da potrošači uživaju visok nivo zaštite svojih prava. Dati okvir se takođe odnosi na aspekte u vezi sa opštom bezbednošću potrošačkih proizvoda, kao što su opasne imitacije, odgovornost za proizvode sa nedostacima i EU sistem brzog uzbunjivanja (**RAPEX**). Pored toga, regulisana su i pitanja kao što su: prodaja potrošačke robe i garancije u vezi sa tim, nepovoljni uslovi ugovora, navođenje cena, prodaja od vrata do vrata, prodaja na daljinu, marketing finansijskih usluga na daljinu, potrošački krediti, lažno i uporedno oglašavanje, nepoštena trgovina, paket putovanja i prava putnika koji lete. Pravne tekovine EU u oblasti javnog zdravlja obuhvataju mere u vezi sa opštim okvirom finansiranja i mere za regulisanje ove oblasti. Takođe, regulišu se pitanja vezana za kontrolu duvana, prenosive bolesti, krv, tkiva i ćelije, mentalno zdravlje, prevenciju zloupotrebe droga, zdravstvenu neravnopravnost, ishranu, smanjenje štetnog dejstva alkohola, skrining raka, zdravu okolinu, kao i za sprečavanje povreda, promovisanje bezbednosti i Evropsku akciju u oblasti retkih bolesti.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Visok stepen bezbednosti proizvoda
- Bolja zaštita potrošača
- Korišćenje sistema za brzo upozoravanje o nebezbednim proizvodima
- Unapređen sistem javnog zdravlja
- Sistem ranog otkrivanja raka
- Transplantacija organa
- Zabrana pušenja na javnim mestima

Kroz zajedničku politiku zaštite potrošača, a preko regulisanja i nadzora na području zaštite potrošača, u Republici Srbiji će biti omogućen **veći stepen bezbednosti proizvoda**, a time i **bolja zaštita potrošača**, kao i opšte **poboljšanje kvaliteta života**. Tako se **smanjuju izdaci u zdravstvu**, odnosno troškovi lečenja povreda i bolesti uzrokovanih korišćenjem nebezbednih proizvoda. Razvoj sistema vansudskog rešavanja sporova na ovom području **raste-rećuje sudove**, a rad udruženja za zaštitu potrošača doprinosi **jačanju uticaja potrošača**. Uključivanjem u sistem RAPEX, za brzu razmenu upozorenja i informacija o opasnim i nebezbednim proizvodima, **podiže se opšti nivo bezbednosti proizvoda**, između ostalog sprečavanjem prodaje i povlačenjem sa tržišta proizvoda koji predstavljaju rizik za zdravlje i bezbednost potrošača. Zajedni-

ka politika zaštite zdravlja ostvaruje se kroz promociju zdravlja i nadzor nad ostvarivanjem ciljeva zdravstvene politike. **Primeru radi**, primenom visokih standarda EU, **Srbija će moći da garantuje obavljanje transplantacijskih usluga u skladu sa najsavremenijim tehnološkim i medicinskim dostignućima**. Takođe, poseban akcenat se stavlja na **sistem ranog otkrivanja raka i preventive u borbi protiv malignih bolesti**.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.htm

Poglavlje

29

Carinska unija

Pravne tekovine EU u ovom poglavlju sastoje se uglavnom od instrumenata kojima se obezbeđuje **funkcionisanje carinske unije**, kao i **efikasna zaštita i kontrola spoljnih granica**. Bez carinske unije EU, Zajednička trgovinska politika i razvoj Evropske unije, njeno zajedničko poljoprivredno tržište i efikasna koordinacija ekonomskih i monetarnih politika - ne bi bili mogući. Carinska unija obuhvata ukupnu trgovinu robom, što uključuje zabranu carina i mera koje imaju isto dejstvo na uvoz i izvoz robe među državama članicama EU, kao i primenu zajedničke carinske tarife na njihove trgovinske odnose sa trećim državama. **Pojam carinska unija podrazumeva prostor na kome ne postoje unutrašnje prepreke kretanju robe, a na robu koja ulazi iz trećih država primenjuju se zajednička pravila, carine i kvote**.

Pravne tekovine EU u ovom sektoru sastoje se od **zakonodavstva koje se direktno primenjuje u državama članicama** i koje uključuje Carinski kodeks EU i prateće odredbe o njegovom sprovođenju, Kombinovanu nomenklaturu EU, Zajedničku carinsku tarifu sa trgovinskim preferencijalima, tarifnim kvotama i tarifnim suspenzijama i drugim carinskim propisima van opsega Carinskog kodeksa, kao što su carinske kontrole krivotvorene i piratske robe, prekursora droga i izvoz kulturnih dobara.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Ukidanje carina sa članicama EU
- Jednake carinske stope na uvoz iz trećih država
- Jeftiniji proizvodi
- Elektronski sistem carine

Nakon pristupanja Evropskoj uniji, carinski službenici u Srbiji biće zaduženi **da osiguraju primenu pravila** suzbijanja svih oblika krijumčarenja, organizovanog kriminala, terorizma, pranja novca, kao i zaštite prava intelektualne svojine, ali i standarda EU o zaštiti životne sredine i sigurnosti potrošača, poput pravila za praćenje kretanja zaga-

đenih namirnica. Pratiće se i **da li određeni proizvodi zadovoljavaju standarde** potrebne za plasiranje na unutrašnjem tržištu EU. Celokupan sistem carina i kontrole funkcionisaće jednostavnije uz potporu sistema „e-carine”, koji će danom pristupanja biti u potpunosti operativan. Srbija će nakon pristupanja, kao i sve države članice EU, primenjivati **istu carinsku stopu na robu koja se uvozi iz država koje nisu članice EU**. Na primer, pristupanjem EU, granica Srbije sa Hrvatskom i Mađarskom će postati unutrašnja granica EU, na kojoj će se ukinuti carinske kontrole, dok će granica sa Bosnom i Hercegovinom postati spoljna, na kojoj će se carinska kontrola zadržati. Takođe, po pristupanju Srbije Evropskoj uniji, **srpski državljani će moći da kupe robu u bilo kojoj državi članici EU i da je, bez ikakvih carinskih dažbina, uvezu u Srbiju**. Samim tim, **proizvodi će biti znatno jeftiniji**, jer se na njih neće plaćati dodatne carine.

Poglavlje **30** Ekonomski odnosi sa inostranstvom

Poglavlje 30 se odnosi na Zajedničku trgovinsku politiku, obuhvata propise koji se primenjuju na spoljnu trgovinu - uključujući carine, obaveze iz članstva u Svetskoj trgovinskoj organizaciji (STO), sve trgovinske sporazume Evropske unije sa trećim državama - kao i na razvojnu i humanitarnu pomoć koju EU pruža državama u razvoju i najmanje razvijenim državama.

Zajednička trgovinska politika ima poseban politički značaj kao **spoljni aspekt unutrašnjeg tržišta** i ona, u velikoj meri, proizlazi iz ugovora zaključenih u okviru STO. **Članstvo u STO** predstavlja jedan od ključnih koraka integracije države u moderne međunarodne ekonomske tokove, a istovremeno je i važan element podrške procesu unutrašnjih ekonomskih reformi, kao i neophodan korak za pristupanje Evropskoj uniji.

Zakonodavstvo EU u ovoj oblasti **se uglavnom direktno primenjuje** u državama članicama, odnosno ne zahteva se prenošenje u domaće zakonodavstvo. **Države članice su u potpunosti prepustile Zajedničku trgovinsku politiku Evropskoj uniji**, što znači da je za nju isključivo zadužena Evropska komisija (**Generalni direktorat za trgovinu**). Ovo zakonodavstvo je uglavnom nastalo iz multilateralnih i bilateralnih trgovinskih obaveza EU, kao i iz nekoliko autonomnih preferencijalnih trgovinskih mera. Međutim, u ovoj oblasti postoji i nekoliko propisa iz domena izvoznih kredita i **robe sa dvostrukom namenom** i oni zahtevaju prenošenje u domaće zakonodavstvo. Od država kandidata za članstvo u EU se traži da progresivno usklađuju svoju politiku prema trećim državama i pozicije u međunarodnim organizacijama s politikama i pozicijama usvojenim od strane EU i njenih država članica.

Na području **razvojne pomoći**, države članice moraju da se pridržavaju zakonodavstva i međunarodnih obaveza EU i moraju da obezbede kapacitete za učestvovanje u razvojnim i humanitarnim programima i projektima EU.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Pristupanje režimu sa preko 200 potpisanih sporazuma o slobodnoj trgovini
- Pristup novim tržištima
- Zajednički nastup sa državama EU ka trećim tržištima

Nakon pristupanja, Srbija će imati obavezu da postupa u skladu sa Zajedničkom trgovinskom politikom Evropske unije. **Srbija će biti deo carinske unije i moraće da primenjuje sve sporazume o slobodnoj trgovini**, i sve zasebne (preferencijalne i nepreferencijalne) trgovinske režime koje EU dodeli određenim državama van EU, uključujući opšti sistem preferencijala. **Srbija će danom pristupanja EU početi da primenjuje ugovore koje je EU sklopila sa trećim državama**, što će značiti i reviziju svih ugovora koje Srbija ima sa trećim državama. EU je potpisala preko 200 različitih sporazuma o slobodnoj trgovini (FTAs) sa drugim državama i pojedinim ekonomskim

grupacijama. Carinska unija uspostavljena je sa Turskom, Andorom i San Marinom. Pored navedenog, Srbija će postati članica Evropske ekonomske zone (EEZ) i imaće obavezu da primenjuje sve međunarodne trgovinske sporazume EU. Okončanjem pregovora sa EU učvrstiće se **moгуćnost sklapanja različitih oblika strateških saveza i zajedničkih ulaganja srpskih partnera s partnerima iz ostalih država članica EU** radi zajedničkog nastupa na trećim tržištima.

Korisni linkovi:

Evropska komisija - Humanitarna pomoć i civilna zaštita

http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm

Krizni centar Evropske unije za katastrofe

<http://ercportal.jrc.ec.europa.eu/>

Poglavlje

31

Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika

Zajednička spoljna i bezbednosna politika EU je najvećim delom zasnovana na jednoglasnosti država članica i to je mehanizam za usvajanje zajedničkih deklaracija i smernica za politička i bezbednosna pitanja koja vode ka **zajedničkoj diplomatskoj akciji**. Usvajaju se odluke kojima se definiše odnos EU prema određenim pitanjima i mere za sprovođenje Zajedničke spoljne i bezbednosne politike, uključujući i sankcije. Osnovana je i Evropska služba za spoljno delovanje (EEAS - *European External Action Service*), kao evropska diplomatska služba i podrška Visokom predstavniku za spoljne poslove i bezbednosnu politiku, sa preko 140 delegacija i kancelarija širom sveta koje štite i promovišu interese EU. Osim diplomatske akcije, osnovni pravci delovanja u okviru ovog poglavlja su Zajednička bezbednosna i odbrambena politika, restriktivne mere i kontrola naoružanja.

Iako Evropska unija nema svoju vojsku, u slučajevima krize obrazuje snage usmerene na sprečavanje sukoba i održanje mira, razoružanje, davanje vojnih saveta i pomoći, upravljanje krizama, uključujući i uspostavljanje mira i stabilizaciju nakon konflikta. **Civilne i vojne misije EU** su otvorene i za učešće predstavnika drugih država. Za slučaj da neka država krši međunarodno pravo ili ljudska prava, kao i da ne poštuje osnovne demokratske vrednosti i vladavinu prava, Evropska unija ima sistem restriktivnih mera, tačnije sankcija, koje su u rasponu od diplomatskih do ekonomskih mera. Od države kandidata se očekuje da se u procesu pregovora uskladi sa sistemom restriktivnih mera koje su predviđene u EU. U okviru kontrole naoružanja razgovara se o suzbijanju ilegalne trgovine svim tipovima oružja i prihvatanju svih međunarodnih standarda u ovoj oblasti.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Sprečavanje trgovine oružjem
- Učešće u civilnim i vojnim misijama
- Učešće u radu Evropske službe za spoljno delovanje
- Širenje diplomatsko-konzularne mreže

Kroz pregovarački proces će se raditi na smanjenju ilegalnog posedovanja malog i lakog naoružanja, što će dovesti do **veće bezbednosti građana**. Srbija će učestvovati u zajedničkim akcijama EU za upravljanje krizama i sprečavanje konflikata. Radiće se na **sprečavanju ilegalne trgovine oružjem**, što će na globalnom nivou dovesti do sprečavanja upotrebe nuklearnog, hemijskog i biološkog oružja. Iako je i do sada Srbija učestvovala u **civilnim i vojnim misijama**, od nje će se kao države članice očekivati još veći doprinos i angažman u ovom segmentu. Kada Srbija postane punopravna članica EU, srpske diplomate će dobiti priliku da učestvuju u radu **Evropske službe za spoljno delovanje**, čime će Srbija dobiti i mogućnost predstavljanja u nekim državama koje trenutna diplomatsko-konzularna mreža ne pokriva.

Korisni linkovi:

Evropska služba za spoljne poslove

<http://eeas.europa.eu>

EU oko sveta

http://eeas.europa.eu/around/index_en.htm

Spoljna politika EU

http://eeas.europa.eu/policies/index_en.htm

Bezbednost i odbrana

EU http://eeas.europa.eu/csdp/index_en.htm

Poglavlje 32 Finansijski nadzor

Poglavljem 32 obuhvaćeni su **javna unutrašnja finansijska kontrola, eksterna revizija, zaštita finansijskih interesa EU i zaštita evra od falsifikovanja**.

Javna unutrašnja finansijska kontrola je sveobuhvatan koncept za podršku državi kandidatu pri poboljšanju njenog sistema unutrašnje kontrole i obuhvata međunarodno priznate standarde i dobru praksu EU u pogledu interne kontrole u celom javnom sektoru. **Eksterna revizija** se odnosi na funkciju **vrhovne revizorske institucije**, koja je **odgovorna parlamentu**. Javna unutrašnja finansijska kontrola i eksterna revizija se odnose na celokupan javni budžet, posebno na prihode i rashode na centralnom nivou, uključujući strana sredstva. Ostala relevantna pitanja u ovom poglavlju tiču se zaštite finansijskih interesa EU. Ovo pitanje uključuje operativnu saradnju država članica, koje moraju biti sposobne da efikasno sarađuju sa Evropskom komisijom i da izveštavaju o svim sumnjivim slučajevima i neregularnostima, kao i o zloupotrebama. Takve saradnje moraju da obezbede zaštitu fondova EU na najmanje jednakom nivou zaštite nacionalnih fondova.

Zaštita evra od falsifikovanja obuhvata zabranu upotrebe medalja i žetona sličnih kovanicama evra, obavezu finansijskih institucija da povuku falsifikovane banknote i kovanice, kao i osnivanje tela i postupaka za efikasnu borbu protiv falsifikovanja.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Uspješnije, efektivnije i odgovornije trošenje budžeta
- Strateško planiranje finansija
- Više kontrolnih mehanizama
- Nezavisna vrhovna revizorska institucija
- Suzbijanje nepravilnosti i prevara u korišćenju finansijskih sredstava

Značaj efektivnog sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru je u tome što doprinosi **uspješnijem i odgovornijem korišćenju budžetskih sredstava na državnom i lokalnom nivou.**

Istovremeno, kroz razvoj ovog sistema se u javni sektor uvodi novi pristup upravljanju - kroz definisanje strateških ciljeva u obavljanju delatnosti, sagledavanje rizika, kao i uspostavljanje jačih kontrolnih mehanizama u prikupljanju i trošenju budžetskih sredstava. U pogledu eksterne revizije, usklađivanjem sa zahtevima u procesu pristupanja utiče se na uspostavljanje funkcionalno i operativno **nezavisne vrhovne revizorske institucije.** U oblasti **suzbijanja nepravilnosti i prevara** u pogledu finansijskih interesa EU, država kandidat treba da obezbedi neophodne administrativne kapacitete koji će se baviti pitanjima suzbijanja nepravilnosti i prevara u korišćenju finansijskih sredstava EU, kao i da uspostavi odgovarajuću administrativnu strukturu potrebnu za **borbu protiv krivotvorenja** novčanica i kovanica evra.

Saznajte više:

http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/control/control_en.cfm

Poglavlje **33** Finansijske i budžetske odredbe

Ovo poglavlje obuhvata pravila koja se odnose na **finansijska sredstva** neophodna za finansiranje budžeta EU („sopstvena sredstva“). Budžetska sredstva EU prikupljaju se iz **tri osnovne vrste** prihoda: **tradicionalnih sopstvenih** (prihodi od carina, uključujući i carine na poljoprivredne proizvode i dažbine na šećer); **sopstvenih sredstava po osnovu poreza na dodatu vrednost i sopstvenih sredstava iz uplata država članica na osnovu bruto nacionalnog dohotka.** Države članice moraju da imaju odgovarajući administrativni kapacitet da adekvatno koordinišu i obezbede tačan budžet, prikupljanje, isplatu i kontrolu sopstvenih sredstava. **Pravne tekovine** u ovoj oblasti su **direktno obavezujuće** i ne zahtevaju prenošenje u nacionalno zakonodavstvo.

Uplate sopstvenih sredstava država članica na osnovu bruto nacionalnog dohotka su najvažniji izvor prihoda Evropske unije i u znatnoj meri su direktno povezane sa ekonomskom snagom pojedinih država članica. Godišnji budžet se planira u okviru Finansijske perspektive, koja čini višegodišnji finansijski okvir za budžetske prioritete tokom srednjoročnog perioda i ona se pre svega bavi rashodnom stranom budžeta, odnosno programima koji se finansiraju iz zajedničkog budžeta Evropske unije.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Postavlja se osnova za korišćenje sredstava iz fondova EU
- Uz dobru pripremu, Srbija bi mogla da bude „neto primalac“ iz budžeta EU

Od pristupanja EU, **država članica uplaćuje potrebne doprinose u zajednički budžet EU,** tako da je u **moćnosti** da u određenom iznosu **koristi sredstva iz odgovarajućih fondova EU.** Sprovođenje pravnih tekovina EU u ovoj oblasti podrazumeva da država članica raspolaže administrativnim kapacitetom koji će biti u mogućnosti da na pouzdan i propisan način obavlja delatnosti u vezi sa određivanjem i stavljanjem na raspolaganje finansijskog doprinosa države članice budžetu EU. Očekuje se da će Srbija biti „neto primalac“ odnosno „neto korisnik“ budžeta EU, odnosno, više će sredstava primati iz budžeta Unije, nego što će u njega uplaćivati.

Osnovna tema ovog poglavlja, o kome se razgovora **na kraju pregovaračkog procesa**, kada je već izvesno da će država kandidat postati država koja pristupa EU, je **učesće buduće države članice u radu institucija Evropske unije**. To podrazumeva da se odredi **koliko predstavnika** i u kojoj instituciji će imati država koja pristupa Evropskoj uniji, ali i **kakav će biti raspored glasova u određenim telima** i kako se računa broj glasova koje će imati ta država.

Osnovno što se određuje je broj glasova u **Evropskom savetu i Savetu ministara Evropske unije**. Precizno se utvrđuje koji broj glasova će buduća država članica imati kada se odlučuje u okviru Saveta u slučajevima kada se odluke donose kvalifikovanom većinom.

Evropska komisija je sada sastavljena od onoliko komesara koliko ima država članica Evropske unije, tako da je svaka država pristupanjem dobila mogućnost da dobije i jednog komesara koji će biti državljanin te države.

Država stupanjem u članstvo ima pravo da njeni državljani budu birani za članove **Evropskog parlamenta**, kao i da njeni građani glasaju. Koliko će svaka država članica imati poslanika u kom sazivu, određuje Savet EU - pre svakih izbora, koji se održavaju svakih sedam godina. Nakon pristupanja, **nova država članica** stiče **pravo da imenuje sudiju u Sud Evropske unije**, zatim **guverner Narodne banke** svake države članice **učestvuje u radu Evropske centralne banke**, u **Evropskom revizorskom sudu** svaka država članica ima člana, takođe i u **Evropskom ekonomskom i socijalnom komitetu**, **Komitetu regiona**, a dobija i mesto **člana Saveta guvernera Evropske investicione banke**, i člana u **naučno-tehničkom odboru Evroatoma**.

★ Koja je korist za Srbiju?

- Predstavnici Srbije učestvovali će u radu institucija EU
- Građani Srbije biće u mogućnosti da glasaju na izborima za Evropski parlament
- Srpski jezik i ćirilica kao zvaničan jezik i zvanično pismo EU

Niz institucija, tela, agencija, odbora i grupa postaju dostupni državi članici EU. Tačnije, predstavnici država članica učestvuju u njihovom radu, a na osnovu pravnih akata kojima su formirani i u skladu sa procedurom koja je tim aktima definisana.

Još jedna od značajnih tema koja je precizirana u ovom poglavlju je **pitanje jezika** buduće države članice. U okviru ovog poglavlja biće potvrđeno da srpski jezik postaje zvanični jezik Evropske unije. To znači da će celokupna pravna tekovina morati da postoji i na srpskom jeziku, i to će biti pravno obavezujuća verzija, s obzirom da će **srpski jezik biti službeni jezik EU** - što znači jezik osnivačkih ugovora i pravnih tekovina EU.

Korisni linkovi:

Evropski parlament

<http://www.europarl.europa.eu>

Evropski savet

<http://www.european-council.europa.eu>

Savet Evropske unije

<http://www.consilium.europa.eu>

Evropska komisija

<http://ec.europa.eu>

Evropska služba za spoljne poslove

<http://eeas.europa.eu>

Ovo poglavlje, po pravilu, sadrži pitanja koja treba rešiti u toku pregovora, a koja nisu obuhvaćena nijednim drugim pregovaračkim poglavljem. Međutim, za Srbiju Poglavlje 35 sadrži i **mehanizam za praćenje sprovođenja postignutih dogovora u okviru dijaloga Beograda i Prištine**. U skladu sa Pregovaračkim okvirom Poglavlje 35 ima istu težinu kao i poglavlja 23 i 24.

Zaključivanje pregovora

Brzina procesa pregovora zavisi od brzine reformi i usklađivanja sa propisima Evropske unije, kao i od tempa i sposobnosti za njihovo sprovođenje.

Nakon što se izvrši privremeno zatvaranje pregovora u vezi sa svim poglavljima, pristupa se izradi nacrtu Sporazuma o pristupanju. Na osnovu nacrtu Sporazuma o pristupanju, Evropska komisija donosi preporuku o zahtevu za članstvo države kandidata. Na osnovu ove preporuke, Savet jednoglasno donosi odluku o pristupanju države EU i potpisuje se Sporazum o pristupanju između države kandidata i država članica EU.

Sporazum o pristupanju je dokument koji zvanično potvrđuje članstvo države u Evropskoj uniji. On sadrži detaljne odredbe i uslove članstva, sve prelazne sporazume i rokove, kao i detalje o finansijskim aranžmanima i zaštitnim klauzulama, ukoliko ih ima.

Naposletku, sledi proces njegove ratifikacije u skladu sa ustavnim propisima država potpisnica, odnosno države kandidata i članica EU.

Potpisivanjem Ugovora država kandidat postaje pristupajuća država, a punopravan član Evropske unije onog datuma koji je naveden u Ugovoru, pod uslovom da Ugovor do tada bude ratifikovan. U međuvremenu, pristupajuća država koristi prednosti specijalnih aranžmana kao što je mogućnost komentarisanja nacrtu predloga Evropske unije, saopštenja, preporuka ili inicijativa, kao i „statusa aktivnog posmatrača“ u telima i agencijama Evropske unije. Pristupajuća država ima pravo da se izjašnjava o zajedničkim pitanjima Evropske unije, ali ne i da glasa.

Napomena:

Prilikom izrade brošure korišćene su publikacije i materijali dostupni na internet prezentaciji Kancelarije za evropske integracije (www.seio.gov.rs) i Evropske unije (www.europa.eu)

EU INFO MREŽA

Informaciona mreža Evropske unije u Srbiji (EU info mreža) pruža sve relevantne informacije o Evropskoj uniji, njenoj istoriji, institucijama i načinu funkcionisanja, kao i o odnosima Evropske unije i Srbije. EU info mrežu čine Informacioni centar EU u Beogradu i dva info kutka – jedan u Novom Sadu i jedan u Nišu, koji su osnovani u septembru 2014. Glavna uloga mreže jeste da unapredi opšti nivo znanja o aktivnostima Evropske unije u Srbiji, da pruži informacije o pomoći koju EU pruža, kao i o procesu evropskih integracija. Putem EU info mreže, građani se mogu informisati, između ostalog, i o programima EU za mlade, obrazovnim programima, kao i programima podrške istraživanjima i inovacijama. EU info centar u Beogradu i dva EU info-kutka su mesta gde građani mogu da dobiju informacije o Evropskoj uniji, kao i da učestvuju u raznovrsnim događajima u oblasti kulture i obrazovanja. Informacije se pružaju na licu mesta, telefonom i/ili putem elektronske pošte.

EU INFO KUTAK NOVI SAD

Informacioni kutak Evropske unije (EU info kutak) u Novom Sadu je mesto na kojem će građani moći da dobiju tačne i relevantne informacije o Evropskoj uniji, njenim institucijama, programima i fondovima, kao i o mogućnostima koje Srbija i njeni građani imaju u toku procesa pridruživanja. Osnovan je u septembru 2014. godine, a od početka 2015. Vojvođani će imati priliku i da posete EU info kutak koji će otvoriti vrata novih prostorija, smeštenih u strogom centru grada. Prostorije namenjene građanima biće mesto okupljanja tokom svih kampanja i obeležavanja važnih datuma koje organizuje EU, kao što je proslavljanje Evropskog dana jezika. Cilj EU info kutka jeste upoznavanje i povezivanje svih zainteresovanih sa procesom evropskih integracija, kao i promovisanje različitosti i interkulturalne saradnje u Pokrajini, domu više od 25 nacionalnih manjina.

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17, 21000 Novi Sad; Telefon 021/451 625

E-mail: officens@euinfo.rs [euipnovisad](https://www.facebook.com/euipnovisad) [@EUinfoNS](https://twitter.com/EUinfoNS)

EU INFO KUTAK NIŠ

EU info kutak Niš predstavlja mesto u kojem stanovnici najvećeg grada u jugoistočnoj Srbiji, kao i ostalih gradova iz regiona, mogu da dobiju informacije u vezi sa Evropskom unijom. EU info kutak Niš je na usluzi građanima od septembra 2014. godine, kojima se već predstavio kroz nekoliko akcija. Nišlije su imale priliku da u velikom broju podrže ili učestvuju u akciji Dan bez automobila, u okviru Evropske nedelje mobilnosti, što je samo jedna od velikih akcija koju za građane tog dela Srbije priprema EU info kutak Niš. Ovo će biti mesto susreta i tokom drugih kampanja kojima se obeležavaju važni evropski, ali i međunarodni datumi. EU info kutak u Nišu pomoći će u umrežavanju organizacija civilnog društva koje se bave Evropskom unijom, omladinskih organizacija, kao i ostalih aktera iz tog i okolnih gradova koji su uključeni u proces evropskih integracija.

EU info kutak Niš

Obrenovićeve bb, TPC Kalča BI-42, 18000 Niš*; Telefon 066/838 6821

E-mail: officenis@euinfo.rs [euipnis](https://www.facebook.com/euipnis) [@EUinfoNis](https://twitter.com/EUinfoNis)

*Privremena adresa, do otvaranja javnog prostora.

EU INFO CENTAR

Od maja 2011, Informacioni centar EU, smešten u Domu omladine Beograda, mesto je na kome građani mogu da dobiju informacije o EU, te da učestvuju u različitim događajima u oblasti kulture i obrazovanja. Misija centra je da poboljša opštu informisanost o procesu pristupanja EU, da približi Evropsku uniju građanima Srbije, te da odgovori na sva njihova pitanja koja se tiču EU, njenog funkcionisanja i istorije.

EU info centar

Dečanska 1, 11000 Beograd

Telefon 011/3229922

E-mail: info@euinfo.rs

Radno vreme

Ponedeljak – petak: 10:00–19:00

Subota: 10:00–15:00

EU INFO CENTAR OSTVARUJE SVOJU MISIJU TAKO ŠTO:

- organizuje debate o evropskim vrednostima, politikama i funkcionisanju institucija EU (simulacija rada Evropskog parlamenta)
- razvija partnerstvo sa organizacijama i institucijama aktivnim u procesu pridruživanja Srbije Evropskoj uniji
- približava građanima Srbije perspektive koje se otvaraju pristupanjem EU.

PITAJTE NAS

U EU info centru možete naći odgovore na sva vaša pitanja u vezi sa Evropskom unijom: od njene istorije do poslednjih izmena zakona EU. Osim toga, tu smo da vam pomognemo pri pronalaženju informacija o projektima i programima koje finansira EU. Pitanja nam možete postaviti u prostorijama Centra ili elektronskom poštom na info@euinfo.rs. Informacije koje ćete dobiti su prilagođene perspektivi Srbije i potrebama građana jer EU info centar nastoji da se približi građanima i onome što ih zaista zanima.

POSETITE NAS

Centar je otvoren za grupne posete; Centar organizuje seminare, radionice, debate i druge događaje o pitanjima evropskih integracija, kao i kulturne događaje i umetničke izložbe. Centar je dostupan svim građanima Srbije: sve što treba da uradite jeste da unapred najavite grupnu posetu telefonom ili elektronskom poštom.

BAZA PODATAKA BIBLIOTEKE

Na raspolaganju vam je gotovo 2.000 publikacija i knjiga (na srpskom i engleskom): informativni leci i brošure o EU, njenim politikama, proširenju, odnosima između Srbije i Unije. Raznovrsna ponuda publikacija je dostupna u štampanom izdanju ukoliko posetite Centar, dok su publikacije u elektronskom formatu dostupne za preuzimanje sa sledećih veb-stranica: www.euinfo.rs, www.europa.rs i www.eubookshop.eu.

